

**Verslaggevende eenheid
Stichting Het Geldersch
Landschap gecombineerd**

Jaarstukken 2019

Datum: 20 mei 2020

M **MAZARS**

TK
25 MEI 2020

Mazars N.V.
Gewaarmerkt
voor identificatiedoeleinden

Inhoudsopgave

Directieverslag	2
Jaarrekening:	
Balans per 31 december 2019	8
Staat van Baten en Lasten over 2019	9
Kasstroomoverzicht	10
Toelichting op de jaarrekening 2019	11
Overige gegevens	54

Bijlagen

1	Specificatie van de door de Stichting beheerde terreinen	59
2	Groepsstructuur verslaggevende eenheid Stichting Het Geldersch Landschap	60
3	Samenstelling Raad van Toezicht en Directie	61
4	Verslag Raad van Toezicht	62

Directieverslag gecombineerde jaarrekening

Zowel inhoudelijk als financieel was 2019 een uitzonderlijk jaar! Een jaar waarbij onze organisatie en onze omgeving volop in beweging was. Uiteindelijk met een positief resultaat van € 3.068.400. De oorspronkelijke begroting ging uit van +/- € 450.800. De belangrijkste afwijkingen worden in dit directieverslag toegelicht.

Doelstelling, missie en visie

Sinds 2004 zijn de stichtingen Het Geldersch Landschap en Vrienden der Geldersche Kasteelen samengevoegd tot de gezamenlijke werkorganisatie Geldersch Landschap & Kasteelen (GLK). Onder GLK vallen naast de genoemde stichtingen ook de juridische eenheden Stichting Vrienden van Kastelen en Stichting Steunfonds Het Geldersch Landschap en Kasteelen.

Ruim honderdvijftig natuurgebieden en landgoederen en meer dan 650 gebouwen waarvan 36 kastelen in Gelderland zijn toevertrouwd aan de zorg van Geldersch Landschap & Kasteelen (GLK), een particuliere erfgoedorganisatie. Het gaat om natuurgebieden met een grote rijkdom aan planten en dieren, en om fraai ingerichte kastelen en historische huizen omringd door tuinen en parken. Bij elkaar een buitengewoon waardevolle combinatie van cultuur en natuur.

Doelstelling

Het beheren en behouden van Gelderse natuurgebieden, landgoederen en kastelen is onze kerntaak. We geven erfgoed een functie die past bij de tijd, maar met respect voor het oude. De Gelderse geschiedenis houden we levend door erover te vertellen. We beheren natuur en erfgoed om het door jong en oud te laten beleven. De statutaire doelstellingen zijn opgenomen op pagina 11.

Onze missie luidt:

"Wij geven het Gelderse culturele en natuurlijke erfgoed door, we laten het leven"

De visie van onze organisatie is vastgelegd in onze meerjarenvisie 2016-2025:

1. We streven blijvend een hoge kwaliteit van ons beheer en bezit na en laten dit tot uiting komen;
2. We koesteren onze trouwe donateurs en zetten tegelijkertijd in op nog meer binding en verankering in de samenleving door aansprekend te zijn voor anderen dan de bestaande achterban;
3. We streven naar een optimale exploitatie van het bezit, in samenwerking met anderen, teneinde de inkomsten en uitgaven in balans te houden.

Doelrealisatie

De kwaliteit van onze terreinen wordt gewaarborgd door planning, uitvoering en evaluatie van het gevoerde beheer. Al onze terreinen hebben een beheersvisie. Het monitoringprogramma is operationeel voor diverse vegetaties en soorten. Voor de gebouwen werken we met een meerjarenonderhoudsprogramma. Voor onder andere de terreinen en gebouwen beschikt de organisatie over een potentiële projectenlijst die uitgevoerd kunnen worden in de toekomst. Deze dragen bij, op basis van alle plannen en beheersvisies, om de kwaliteit in stand te houden en/of te verbeteren. Op basis van de meerjarenvisie en maatschappelijke ontwikkelingen wordt jaarlijks, binnen de beschikbare middelen, de projecten geselecteerd. Veel projecten werden in 2019 uitgevoerd met als doel de kwaliteit van het bezit in stand te houden en voor een langere periode ook lagere beheerlasten te hebben. Op landgoed Staverden werden de waterpartijen rondom kasteel en koetshuis opgeschoond. Op landgoed 't Velde werden ook de waterpartijen opgeschoond. Op landgoed Mariëndaal werd de Christuskoepel grotendeels hersteld. Op landgoed Scherpenzeel werden de moestuin, de paden en de parkeermogelijkheden inclusief beplantingen hersteld. Landgoed Hunderen kreeg een kwaliteitsimpuls door herstel van de zichtassen, waterwegen, paden en bruggen. Op de Schaffelaar wordt een locatie ontwikkeld tot

 MAZARS

25 MEI 2020

Mazars N.V.
Gewaarmerkt
voor identificatiedoelinden

duurzame vakantiewoning. Op landgoed Biljoen wordt de Frankenhof gerestaureerd en ontwikkeld tot woon/bedrijfslocatie. Op het landgoed Warnsborn werd de woning 't Eilandje gerenoveerd en verduurzaamd. Onze werkschuren zijn geïsoleerd en voorzien van zonnepanelen. Het onderhoudsprogramma aan onze gebouwen werd gecontinueerd. Het verwijderen van 'open asbest' verloopt succesvol. De verwachting is dat reeds in 2020 al het 'open asbest' waar het Geldersch Landschap verantwoording voor draagt, is verwijderd.

Stichting Het Geldersch Landschap bestond in 2019 90 jaar. Met tal van kleinere activiteiten hebben we dit gevierd. De gezondheid van onze bossen vraagt aandacht. Mede als gevolg van de optredende droogte de afgelopen twee jaar, staan tientallen ha van bossen, met als belangrijkste boomsoorten lariks, fijnspar, maar ook beuk en eik, er slecht voor. Zij worden zo geleidelijk mogelijk verjongd met nieuwe bomen en struiken die beter aangepast zijn op de nieuwe situatie. Ons bosbeheer is kleinschaliger geworden, verjonging beperkt tot slechte opstanden. De inhoudelijke doelen voor alle terreinen zijn herijkt op basis van onze beheervisies en -evaluaties. Dit heeft geleid tot een nieuwe aanvraag SNL, waarbij we hogere doelen ten aanzien van biodiversiteit nastreven. Ondanks de druk op de natuur, zien wij lokale successen in het vergroten van de biodiversiteit.

Het digitaal toegankelijk maken van de zgn. kern- en topstukken van onze museale collectie van bijna 25.000 objecten vordert gestaag. Eind 2019 waren ongeveer 3700 objecten van onze opengestelde kastelen digitaal toegankelijk via de website van de kastelen en Collectie Gelderland. Voor onze schilderijen loopt een langjarig conserverings-/onderhoudsprogramma. In 2019 is het conserveren van de collectie schilderijen op kasteel Hoekelum vervolgd. Op kasteel Staverden is een grote restauratie uitgevoerd. In kasteel Hernen en de Wijenburg werden de CV-ketels vervangen. De Poortenfunctie van kasteel Rosendael is met een nieuwe route & signing, balie en winkel versterkt en kasteel Ammersoyen kreeg een impuls door het koetshuis te ontwikkelen tot een Bed & Breakfast locatie met daghoreca. Het aantal donateurs is met bijna 1500 gestegen. Per ultimo 2019 bedraagt het donateursaantal 47.710. Het bezoekersaantal openstellingen blijft stabiel! In 2019 bezochten bijna een kwart miljoen bezoekers onze opengestelde kastelen en huizen.

In 2019 heeft Stichting Het Geldersch Landschap ca. 5 ha landbouwgrond tegen landgoed Staverden kunnen toevoegen aan haar bezit. Deze grond zal worden ingezet om een bijdrage te leveren aan het verduurzamen van de landbouw. In Epe is ruim 2 ha bosgrond aangekocht. In Vorden kon uit een kavelruil ca 3,5 ha toegevoegd worden aan ons bezit. Per 31-12-2019 heeft de stichting ruim 11.668 ha in bezit.

Verschillenanalyse

Van de totale baten ad € 21 miljoen is € 14,8 miljoen regulier. In 2019 waren enkele bijzondere baten en lasten met een eenmalig karakter: het Spieringfonds is medio 2019 overgedragen aan het Geldersch Landschap (1,7 miljoen). De stichtingen mochten bijna € 1,6 miljoen aan nalatenschappen ontvangen. De beursontwikkeling droeg daarnaast bij voor een bedrag van 2,7 miljoen, ruim 2 miljoen hoger dan begroot. Op basis van onze doelstellingen worden, indien zich kansen voordoen, gronden en/of gebouwen verworven, welke incidenteel zijn. In het boekjaar is ruim 11 hectare toegevoegd aan ons bezit, toegelicht onder doelrealisatie (-/- € 676.650). In het boekjaar heeft de belastingdienst een controle omzetbelasting uitgevoerd over 2017 en 2018. Dit heeft geleid tot herziene afspraken. Over 2019 vond er een correctie plaats (-/- € 152.000). In 2019 zijn vele projecten uitgevoerd, toegelicht onder doelrealisatie. Mede gezien de positieve ontwikkeling konden projecten naar voren worden gehaald dan wel met eigen middelen uitgevoerd worden (-/- € 971.000).

Voor de gewenste en gerealiseerde verhouding tussen de lasten besteed aan de doelstelling, wervingskosten en kosten beheer en administratie hanteren wij de destijds in de Richtlijn Financieel Beheer Goede Doelen aangegeven percentages voor fondsenwerving (maximaal 25%/ gerealiseerd in 2019 5,5%) en kostenpercentage beheer en administratie (maximaal 10%/ gerealiseerd in 2019 7,1%).

 MAZARS

25 MEI 2020

Mazars N.V.
Gewaarmerkt
voor identificatiedoeleinden

Vermogen

De (statutaire) doelstellingen zijn onveranderd van kracht. Het beleid inzake hoogte en samenstelling van het vermogen is vastgesteld voor de periode 2016-2025. De continuïteits- en verschillende bestemmingsreserves zijn gemaximaliseerd. Belangrijkste punten uit dit beleid:

- de *continuïteitsreserve* is gevormd conform de richtlijn Financieel Beheer van Goede doelen en is bestemd voor dekking van risico's op korte termijn en om zeker te stellen dat de stichtingen ook in de toekomst aan haar verplichtingen kan voldoen. Onder kosten van de werkorganisatie verstaan wij de personeelskosten, huisvestingskosten, wervingskosten, kantoor- en algemene kosten en afschrijvingen. De reserve mag conform boven- genoemde richtlijn maximaal 1,5 maal de kosten van de werkorganisatie zijn (€ 12 miljoen).
- *bestemmingsreserves* worden gevormd om terreinen en gebouwen veilig te stellen, in te richten en om groot en achterstallig onderhoud uit te voeren. Door het specifiek benoemen van bestemmingsreserves kunnen beschikbare middelen adequaat en doeltreffend worden ingezet. De bestemmingsreserves worden door de directeur-bestuurder specifiek benoemd en gemaximaliseerd en goedgekeurd door de Raad van Toezicht. Bestemmingsreserves mogen worden opgeheven/gerelabeld door de directeur-bestuurder (goedkeuring Raad van Toezicht);
- aan *bestemmingsfondsen* hangen specifieke bestemmingen die door derden zijn bepaald. Opheffing is slechts mogelijk indien de ontvangen gelden volledig zijn besteed aan de gestelde doelen.

Er heeft een stelselwijziging plaatsgevonden in het vorige boekjaar met betrekking tot de verkrijging van landgoed Gnadenthal in 2008. Er is sprake van een meerjarenverplichting. Daarom is er een langlopende schuld opgenomen. Hierdoor is het vermogen in 2018 met € 960.000 afgenomen.

Beleggingen

In het beleggingsstatuut zijn de beleggingsdoelstelling en het beleggingsbeleid opgenomen. Deze kunt u vinden op pagina 20 van de jaarstukken. Het vermogen van de stichting wordt belegd in ondernemingen en instellingen waarvan de activiteiten voldoen aan de geformuleerde duurzaamheidscriteria van het Global Compact van de Verenigde Naties. Ook zijn eigen aanvullende criteria geformuleerd. Met de komst van de nieuwe vermogensbeheerder Insinger Gilissen in 2019, wordt gebruik gemaakt van Sustainalytics en de bijbehorende controverses en scoremethode. Dit betreft een uitwerking van de domeinen Environment, Social en Governance (ESG) van beleggingen, waarbij GLK ervoor gekozen heeft 'Environment' zwaarder te laten wegen. Het risicoprofiel is defensief. De stichting heeft een Vermogens Beheer Commissie ingesteld die gevraagd en ongevraagd aan Directie en Raad van Toezicht advies geeft over beleggingsbeleid en uitvoering van het vermogensbeheer. Het rendement bedroeg ca 11%. Het streefrendement van de portefeuille voor de komende jaren is 3%. Het rendement wordt ingezet ten behoeve van de eigen bijdrage van projecten die opgenomen worden in het jaarplan. Het rendement wordt niet ingezet voor afdekking van verdere financiële risico's.

Risicomanagement

Geldersch Landschap & Kasteelen bespreekt jaarlijks aan de hand van een uitgebreid overzicht de belangrijkste risico's en onzekerheden met de Raad van Toezicht. In algemene zin maakt GLK zo goed mogelijk inzichtelijk welke risico's voor GLK aan de orde zijn. Op basis van inschatting van risico en impact wordt ieder risico in beeld gebracht. GLK probeert hiermee de risico's zo klein mogelijk te houden. Deze inventarisatie vindt ieder jaar plaats. Waar mogelijk worden risico's afgedekt.

De directie heeft een lage risicobereidheid en heeft passende risico mitigerende maatregelen genomen op basis van de strategie, de beheersing van operationele activiteiten, het zonodig afdekken van financiële risico's en het compliant zijn met financiële verslaggeving en overige wet- en regelgeving.

Kwaliteit van het bezit

Voor de terreinen en gebouwen bestaan meerjarenonderhoudsprogramma's en beheervisies. De kwaliteit wordt gewaarborgd door planning, uitvoering en evaluaties van het gevoerde beheer. Het vastgoed is verzekerd en vele preventieve maatregelen worden uitgevoerd om diverse risico's te beperken. Vandalisme komt voor, maar is tot op heden incidenteel en kleinschalig. Voor drugsdumpingen en de kosten van opruimen bestaan inmiddels regelingen die voorzien in tegemoetkoming van de kosten. Voor het verwijderen van "open" asbest bestaat een meerjarenprogramma welke in 2020/2021 voltooid zal zijn.

Integriteit organisatie

De integriteit van de organisatie wordt onder meer gewaarborgd door een ver doorgevoerde functiescheiding. Procedures zijn van toepassing op tal van werkprocessen. Voor de raden zijn verklaringen belangenverstrengeling van toepassing. Er is een gedragscode voor medewerkers. Naast "hardcontrol" is softcontrol een onderdeel van de werkwijze van Geldersch Landschap & Kasteelen.

Continuïteit organisatie

Geldersch Landschap en Kasteelen opereert als particuliere organisatie in het publiek domein en geeft invulling aan maatschappelijke doelen. Hiervoor is Geldersch Landschap en Kasteelen ten dele afhankelijk van financiële ondersteuning van overheden. Door spreiding van inkomsten en een groot draagvlak vanuit de Geldersche samenleving is de afhankelijkheid van de Overheid in balans. De provinciale bijdrage voor het Geldersch Landschap wordt in een periode van tien jaar afgebouwd (2025). Geldersch Landschap & Kasteelen is een kennisintensieve organisatie. De werkorganisatie is zodanig ingericht, dat zoveel mogelijk werkvelden overgenomen kunnen worden bij uitval (inhuur of eigen medewerker). Eens in de vijf jaar wordt een Risico Inventarisatie en Evaluatie (RI&E) uitgevoerd, waarbij de directe werkomgeving in beeld wordt gebracht, beheerbaar met mede als doel ongevallen te voorkomen. Er is een actueel plan van aanpak zorg met een doorlooptijd tot 2024. Geldersch Landschap & Kasteelen staat midden in de samenleving. Ontwikkelingen als klimaat, verduurzaming, stikstof maar ook bomenkap raken onze organisatie. Door standpunten in te nemen, beleid toegankelijk te maken en de dialoog aan te gaan wordt ingespeeld op deze ontwikkelingen. Onze ICT-systemen zijn doorontwikkeld en we voldoen aan de Algemene Verordening Gegevensbescherming (AVG). In 2018 is een geactualiseerd informatieplan opgesteld voor de periode 2018 – 2020. Tevens is informatiebeveiligingsbeleid opgesteld. Dat dit noodzakelijk is, bleek in 2019, toen bij onze ICT-partner een hackaanval werd uitgevoerd. Alhoewel deze aanval ook onze bedrijfsvoering heeft geraakt, kon de schade beperkt gehouden worden. Door een onafhankelijk instituut is een analyse uitgevoerd, is een plan opgesteld voor (zwaardere) beveiligingsmaatregelen en inmiddels grotendeels doorgevoerd. Voor zover nagegaan kon worden is geen sprake van een datalek. Het voorval is gemeld bij de gegevensautoriteit.

Organisatie

De organisatie heeft een eigen arbeidsvoorwaardenpakket, welke geactualiseerd is in 2019. De bezoldiging van de directeur-bestuurder bedroeg € 130.658. Dit valt ruim binnen de maximale norm van de Regeling beloning van goededoelenorganisaties van € 138.020. De leden van de Raad van Toezicht ontvangen geen bezoldiging. In 2019 waren er 151 medewerkers in dienst (107 fte). De formatie bestaat uit uit 100,6 vaste en 6,4 flexibele fte's. Het ziektecijfer bedroeg 3,9%, Zonder enkele langdurig zieken kwam het percentage uit op 2,3%. Het aantal vrijwilligers bedraagt 750.

Maatschappelijk Verantwoord Ondernemen

De wijze waarop de stichting invulling geeft aan maatschappelijk verantwoord ondernemen is verwoord in de nota 'Maatschappelijk Verantwoord Ondernemen 2018 – 2025'. Deze is gepubliceerd op onze website.

Communicatie met belanghebbenden

Op basis van de meerjarenvizie is ingezet op het vergroten van draagvlak en steun uit de samenleving door gerichte marketing en fondsenwerving. De stichting communiceert met belanghebbenden via verschillende kanalen zoals het magazine Mooi Gelderland, de digitale nieuwsbrief, social media, donateursdagen en de donateursservice. In 2019 is ons marketingstrategie opgesteld welke leidt tot een betere prioritering en focus naar doelgroepen en producten. De marketingstrategie kent vier pijlers: samen optrekken, verbinding voor herkenbaarheid, vergroten van de vriendengroep en versterken van de financiële onafhankelijkheid. In 2019 hebben o.a. de volgende acties plaatsgevonden: donateurswerving via leadwerving/warme adressen, direct mailing en diverse onlinecampagnes (o.a. via Facebook).

Impact

In 2017 heeft LandschappenNL, waaraan Geldersch Landschap en Kasteelen aan meewerkte, een eerste impactonderzoek uitgevoerd om zicht te krijgen op de gezamenlijke impact die de landschapsorganisaties en provinciale landschappen maken. De focus lag toen op de vrijwilligers: vrijwilligersbeleid en burgerbetrokkenheid vormden een essentieel onderdeel van de strategie van de provinciale landschapsorganisaties. Het Geldersch Landschap liet in 2018 een eigen impact onderzoek uitvoeren. Het bureau Bos en Witteveen stelde hiertoe een waardebeoordeling op van de instandhoudingsinspanning van Het Geldersch Landschap en Kasteelen. Uit deze impactanalyse blijkt dat Het Geldersch landschap & Kasteelen ca. € 27 miljoen op jaarbasis toevoegt aan de Gelderse samenleving, waarbij het recreatieve belang (€ 16 miljoen) de grootste bijdrage levert. Het zijn collectieve baten die niet in financiële middelen worden gewaardeerd. Het is de bijdrage die het Geldersch Landschap levert met de instandhouding van het Gelders erfgoed. Begin 2019 is door LandschappenNL een nieuw impactonderzoek uitgevoerd met focus op biodiversiteit. Dit bleek geen eenvoudige opgave. In het verschenen publieksrapport die ook op de website GLK is gepubliceerd is een overzicht opgenomen met de belangrijkste resultaten.

Keurmerken, gedragscodes en richtlijnen

Om onze missie en doelstellingen resultaatgericht en gericht op onze belanghebbenden in praktijk te kunnen brengen, is de stichting voortdurend bewust bezig met de kwaliteit van het beleid, uitvoering van kernactiviteiten en bedrijfsvoering. De kwaliteit is gewaarborgd door de certificering van de volgende keurmerken:

- Subsidiestelsel Natuur en Landschap (SNL) - beleid en uitvoering van het natuur- en landschapsbeheer
- The Forest Stewardship Council (FSC) voor een verantwoord bosbeheer
- Museumregister Nederland - kwalitatief hoogwaardige invulling van de functies van een museum
- Professionele Organisatie voor het Monumentenbezit (POM-status) - Cultureel Erfgoed
- Erkend leerbedrijf - Samenwerkingsorganisatie Beroepsonderwijs Bedrijfsleven
- Erkend Goed Doel – Centraal Bureau Fondsenwerving (CBF)
- Algemeen Nut Beogende Instelling (ANBI) - Belastingdienst

Daarnaast onderschrijven wij de volgende gedragscodes en richtlijnen:

- SBF-Code voor Goed Bestuur
- Richtlijn Financieel Beheer Goede Doelen
- Aanbeveling Toepassing van Richtlijn 650 voor Kosten Beheer & Administratie
- Regeling beloning directeurs van goede doelen
- Governance Code Cultuur

Vooruitblik 2020

Erfgoed tastbaar en toegankelijk is de pakkende titel van het jaarplan 2020. In 2020 vieren wij dat de Stichting Vrienden der Geldersche Kasteelen 80 jaar bestaat. Wij besteden aandacht aan dit jubileum met een aantal kleinschalige activiteiten door het jaar heen. Een van de fondsenwervingsacties is gericht op het beter toegankelijk gaan maken van onze opengestelde kastelen voor mensen met een handicap. Het verschijnen van het boek over de restauratie en herstel van kasteel, koetshuis en landgoed Biljoen en het virtueel laten herleven van de Donjon op kasteel Hernen zijn specifieke publieksactiviteiten.

Met als leidraad onze meerjarenvisie "Samen werken aan de toekomst van mooi Gelderland" houdt het Geldersch Landschap en Kasteelen de kwaliteit van haar bezit in stand; spelen wij in op ontwikkelingen in de samenleving en houden we zicht op een gezonde financiële situatie.

We gaan verder met landgoederenherstel, het vergroten van het Gelders Natuur Netwerk en het instandhouden van de biodiversiteit in onze terreinen.

De landbouwtransitie naar een duurzame vorm van grondgebruik krijgt de komende jaren samen met onze agrariërs steeds meer vorm. Voor onze gebouwen voeren we de komende tien jaar ieder jaar een fase duurzaamheidsmaatregelen uit als dubbelglas en isolatie. Ons wagenpark zal ook in tien jaar volledig elektrisch zijn. Vele projecten zullen worden uitgevoerd om de kwaliteit in stand te houden of te verhogen. Ons bosbeheer wordt afgestemd op de gevolgen van de klimaatsverandering. De poortenfunctie van onze opengestelde kastelen wordt voor de Ammersoyen uitgevoerd.

In 2020 zal een mid term review worden uitgevoerd van onze huidige meerjarenvisie.

De invloed van het virus Covid-19 werkt door op alle onderdelen van GLK. De kwaliteit van ons bezit zal er niet door worden aangetast, maar wij voelen ook het effect op onze bedrijfsvoering. De werkzaamheden in onze terreinen en gebouwen gaan zo goed als mogelijk door. Diverse verwachte inkomsten zijn onzeker. Het effect van het virus zal groter zijn naarmate de periode van de huidige overheidsmaatregelen langer gaat duren. Ook zijn onze kastelen en musea gesloten evenals horecabedrijven, hotels en dergelijke. Dit heeft grote gevolgen voor de exploitatie. Met name de Stichting Vrienden der Geldersche Kasteelen zal hierdoor flink geraakt worden. Inmiddels bereiden wij ons voor op de 1.5 meter samenleving. Duidelijk is dat er sprake zal zijn van een gefaseerde openstelling en hergebruik. De bezoekersaantallen zullen flink teruglopen. Ook doen zich onverwachte beursontwikkelingen voor. De ongerealiseerde koersresultaten van het boekjaar 2019 zijn in 2020 verdampt. Dit betekent dat projecten nader geprioriteerd worden. De continuïteit en de liquiditeit van de organisatie komt niet in gevaar vanwege de financiële positie per balansdatum en de verwachtingen gebaseerd op de begroting 2020. Ook zijn onze kastelen en musea gesloten evenals horecabedrijven, hotels en dergelijke. Dit heeft grote gevolgen voor de exploitatie. Met name de Stichting Vrienden der Geldersche Kasteelen zal hierdoor flink geraakt worden en naar verwachting leiden tot een negatief resultaat. Inmiddels bereiden wij ons voor op de 1.5 meter samenleving. Duidelijk is dat er sprake zal zijn van een gefaseerde openstelling en hergebruik. De bezoekersaantallen zullen flink teruglopen. De Stichting komt niet in aanmerking voor de tijdelijke Noodmaatregel Overbrugging Werkgelegenheid (NOW) en het steunpakket voor de culturele sector.

Geldersch Landschap & Kasteelen; een organisatie volop in beweging en inspelend op de maatschappelijke ontwikkelingen zodat ook de komende generaties kunnen blijven genieten van ons prachtige erfgoed.

Arnhem, 20 mei 2020

Ir. P.A. van den Tweel
Directeur-bestuurder

Balans per 31 december 2019

Na verwerking voorstel resultaatverdeling

	31 december 2019	31 december 2018
ACTIVA		
Immateriële vaste activa	-	200
Materiële vaste activa	<u>619.150</u>	<u>660.200</u>
	619.150	660.400
Vorderingen en overlopende activa	4.662.600	3.960.800
Effecten	25.746.250	20.104.100
Liquide middelen	<u>2.939.100</u>	<u>5.310.050</u>
	33.347.950	29.374.950
Totaal	<u>33.967.100</u>	<u>30.035.350</u>
PASSIVA		
Reserves en fondsen		
- reserves		
• continuïteitsreserve	9.364.150	8.253.000
• bestemmingsreserves	<u>5.189.750</u>	<u>4.638.150</u>
	14.553.900	12.891.150
- fondsen	<u>9.473.250</u>	<u>8.067.600</u>
	24.027.150	20.958.750
Voorzieningen	1.117.400	1.294.650
Langlopende schulden	840.000	900.000
Kortlopende schulden	<u>7.982.550</u>	<u>6.881.950</u>
Totaal	<u>33.967.100</u>	<u>30.035.350</u>

Staat van baten en lasten over 2019

	Werkelijk 2019	Begroot 2019	Werkelijk 2018
BATEN			
Baten van particulieren	3.059.400	1.420.000	3.184.550
Baten van bedrijven	107.200	65.000	91.850
Baten van loterijorganisaties	937.500	937.500	937.500
Baten van subsidies van overheden	6.822.400	6.133.600	5.453.500
Baten van andere organisaties zonder winststreven	76.700	165.000	279.950
Som van de geworven baten	11.003.200	8.721.100	9.947.350
Baten als tegenprestatie voor levering van producten en/of diensten	8.012.050	7.968.500	8.139.200
Overige baten	1.995.050	344.000	521.700
Som van de baten	21.010.300	17.033.600	18.608.250
LASTEN			
Besteed aan doelstellingen			
Behoud en beheer bezittingen	17.958.450	15.441.550	15.556.700
Voorlichting en educatie	751.450	790.650	1.101.300
	18.709.900	16.232.200	16.658.000
Wervingskosten	604.550	609.950	508.600
Kosten beheer en administratie	1.338.250	1.271.050	1.373.800
Som van de lasten	20.652.700	18.113.200	18.540.400
Saldo voor financiële baten en lasten	357.600	-1.079.600	67.850
Saldo financiële baten en lasten	2.710.800	628.800	-304.200
Saldo van baten en lasten	3.068.400	-450.800	-236.350
Bestemming saldo van baten en lasten:			
Toevoeging/onttrekking aan:			
Continuïteitsreserve	1.111.150	-117.800	-461.700
Bestemmingsreserves	551.600	-201.000	139.700
Bestemmingsfondsen	1.405.650	-132.000	85.650
	3.068.400	-450.800	-236.350

Kasstroomoverzicht (opgesteld volgens de indirecte methode)

	2019	2018
Kasstroom uit operationele activiteiten		
Resultaat boekjaar	3.068.400	-236.350
<i>Aanpassingen voor:</i>		
Ongerealiseerde koersverschillen effecten	-2.059.750	15.850
Afschrijvingen/afwaarderingen	214.150	258.600
Resultaat verkoop materiële vaste activa	-28.750	-53.500
Veranderingen in werkkapitaal:		
Toename kortlopende vorderingen	-699.800	-381.600
Toename kortlopende schulden	1.100.600	597.650
Mutatie in het werkkapitaal	400.800	216.050
<i>Kasstroom uit bedrijfsoperaties</i>	1.594.850	200.650
Mutatie in voorziening onderhoud kastelen	-71.050	-6.850
Mutatie in voorziening onderhoud gebouwen	3.850	-86.050
Mutatie in voorziening jubilea	3.400	-4.900
Mutatie in voorziening TOP	-113.450	200.350
Mutatie in voorzieningen	-177.250	102.550
Kasstroom uit operationele activiteiten	1.417.600	303.200
Kasstroom uit investeringsactiviteiten		
Investerings in (im)materiële vaste activa	-144.750	-208.250
Opbrengsten uit verkoop materiële vaste activa	600	18.000
Aan- en verkoop van effecten	-3.584.400	4.421.100
Kasstroom uit investeringsactiviteiten	-3.728.550	4.230.850
Kasstroom uit financieringsactiviteiten		
Aflossingen langlopende schulden	-60.000	-121.150
Kasstroom uit financieringsactiviteiten	-60.000	-121.150
Netto kasstroom	-2.370.950	4.412.900
Liquide middelen begin boekjaar	5.310.050	897.150
Liquide middelen einde boekjaar	2.939.100	5.310.050
Afname liquide middelen	-2.370.950	4.412.900

Toelichting op de jaarrekening 2019

Algemeen

Doelstellingen

Stichting Het Geldersch Landschap

De doelstelling van Stichting Het Geldersch Landschap is vastgelegd in artikel 2 van de statuten, welke, met zoveel woorden, luidt als volgt: De Stichting heeft ten doel onder meer het behoud van en de zorg voor alsmede voorlichting en educatie omtrent in landschappelijk, natuurwetenschappelijk en/of cultuurhistorisch opzicht belangrijke terreinen in de provincie Gelderland met de zich daarop bevindende monumenten van geschiedenis en kunst, in het bijzonder die, bedoeld in de Monumentenwet.

Stichting Vrienden der Geldersche Kasteelen

De doelstelling van Stichting Vrienden der Geldersche Kasteelen is vastgelegd in artikel 2 van de statuten, welke, met zoveel woorden, luidt als volgt: De Stichting heeft ten doel de in de provincie Gelderland aanwezige kastelen, kasteelruïnes en historische landhuizen met de daarbij behorende inventarissen, tuinen, opstallen en erven te behoeden voor verval en ondergang en bij te dragen aan het behoud van de hierin besloten kunsthistorische, cultuurhistorische en landschappelijke waarden alsmede voorlichting en educatie omtrent het bovenstaande.

Stichting Steunfonds Geldersch Landschap en Kasteelen

De doelstelling van Stichting Steunfonds Geldersch Landschap en Kasteelen is vastgelegd in artikel 2 van de statuten, welke, met zoveel woorden, luidt als volgt: Het doel van de Stichting is in bijzondere gevallen materiële steun te verlenen aan Stichting Het Geldersch Landschap. Begin 2007 heeft een statutenwijziging plaatsgevonden waardoor de Stichting ook aan Stichting Vrienden der Geldersche Kasteelen in bijzondere gevallen materiële steun kan verlenen. De naam van de Stichting Steunfonds Het Geldersch Landschap is door de statutenwijziging gewijzigd in Stichting Steunfonds Geldersch Landschap en Kasteelen. Om haar doel te bereiken verwerft de Stichting fondsen en voert zij beheer over het aan haar toevertrouwde vermogen. Stichting Steunfonds Geldersch Landschap en Kasteelen is opgericht d.d. 30 december 1982.

Stichting Vrienden van Kastelen

De doelstelling van Stichting Vrienden van Kastelen is vastgelegd in artikel 2 van de statuten, welke, met zoveel woorden, luidt als volgt: De Stichting heeft ten doel om buiten de provincie Gelderland aanwezige doch met name tot de Gelderse geschiedenis verbonden kastelen, ruïnes en historische landhuizen met de daarbij behorende inventarissen, tuinen, opstallen en erven te behoeden voor verval en ondergang en bij te dragen aan het behoud van de hierin besloten kunsthistorische, cultuurhistorische en landschappelijke waarden. De Stichting is opgericht op 13 maart 2008.

Grondslagen voor de waardering van activa en passiva

Algemeen

De jaarrekening is opgesteld in overeenstemming met de gewijzigde Richtlijn Verslaggeving Fondsenwervende organisaties (RJ 650).

Sinds 2004 zijn de stichtingen Stichting Het Geldersch Landschap, Stichting Vrienden der Geldersche Kasteelen en de Stichting Steunfonds Geldersch Landschap en Kasteelen samengevoegd tot een gezamenlijke werkorganisatie Geldersch Landschap en Kasteelen. In 2008 is daaraan toegevoegd de Stichting Vrienden van Kastelen. Er is sprake van een Raad van Toezichtmodel. Om deze reden is sprake van een gecombineerde jaarrekening. De stichtingen maken deel uit van de verslaggevende eenheid Stichting Het Geldersch Landschap.

De gecombineerde jaarrekening ligt ter inzage ten kantore van Stichting Het Geldersch Landschap.

De opstelling van de jaarrekening vereist dat de directie oordelen vormt en schattingen en veronderstellingen maakt die van invloed zijn op de toepassing van grondslagen en de gerapporteerde waarde van activa en verplichtingen, en van baten en lasten. De daadwerkelijke uitkomsten kunnen afwijken van deze schattingen. De schattingen en onderliggende veronderstellingen worden voortdurend beoordeeld.

Herzieningen van schattingen worden opgenomen in de periode waarin de schatting wordt herzien en in de toekomstige perioden waarvoor de herziening gevolgen heeft.

Het boekjaar van de Stichting is gelijk aan het kalenderjaar. Alle bedragen in deze jaarrekening luiden in euro's.

Stelselwijziging:

In 2008 heeft de Stichting Vrienden van Kastelen landgoed Gnadenthal verworven. Contractueel is destijds overeengekomen dat de Stichting Vrienden van Kastelen tot en met 2034 jaarlijks een bedrag van € 60.000 overmaakt aan de erfgenamen van de vorige eigenaar. Tot en met 2017 werden deze uitkeringen jaarlijks via de Staat van Baten en Lasten verantwoord. Per 1-1-2018 is een langlopende schuld opgenomen voor het resterende bedrag aan uitkeringen ad € 1.020.000. De jaarlijkse last ad € 60.000 is hiermee komen te vervallen (met ingang van 2018). In onderstaande tabel is uiteengezet wat het invloed is op de balans per 31-12-2018 en op de Staat van Baten en Lasten 2018.

AANGEPASTE BALANS PER 31-12-2018	Nieuw	Oud
Immateriële vaste activa	200	200
Materiële vaste activa	660.200	660.200
Vorderingen en overlopende activa	3.960.800	3.960.800
Effecten	20.104.100	20.104.100
Liquide middelen	5.310.050	5.310.050
	30.035.350	30.035.350
Continuïteitsreserve	8.253.000	9.213.000
Bestemmingsreserves	4.638.150	4.638.150
Bestemmingsfondsen	8.067.600	8.067.600
Voorzieningen	1.294.650	1.294.650
Langlopende schulden	900.000	-
Kortlopende schulden	6.881.950	6.821.950
	30.035.350	30.035.350

AANGEPASTE STAAT VAN BATEN EN LASTEN 2018	Nieuw	Oud
Baten		
Baten van particulieren	3.184.550	3.184.550
Baten van bedrijven	91.850	91.850
Baten van loterijorganisaties	937.500	937.500
Baten van subsidies van overheden	5.453.500	5.453.500
Baten van andere organisaties zonder winststreven	279.950	279.950
Som van de geworven baten	9.947.350	9.947.350
Baten als tegenprestatie voor levering van producten en/of diensten	8.139.200	8.139.200
Overige baten	521.700	521.700
Som van de baten	18.608.250	18.608.250
LASTEN		
Besteed aan doelstellingen		
Behoud en beheer bezittingen	15.556.700	15.616.700
Voorlichting en educatie	1.101.300	1.101.300
	16.658.000	16.718.000
Wervingskosten	508.600	508.600
Kosten beheer en administratie	1.373.800	1.373.800
Som van de lasten	18.540.400	18.600.400
Saldo voor financiële baten en lasten	67.850	7.850
Saldo financiële baten en lasten	-304.200	-304.200
Saldo van baten en lasten	-236.350	-296.350

Immateriële vaste activa

Immateriële vaste activa betreft activa benodigd voor de bedrijfsvoering. Aangeschafte software wordt gewaardeerd tegen aanschaffingsprijs, onder aftrek van lineair berekende afschrijvingen op basis van de economische en/of technische levensduur.

Materiële vaste activa

Materiële vaste activa betreft activa benodigd voor de bedrijfsvoering. Aanschaffingen, die bedoeld zijn om de werkzaamheden van de Stichting duurzaam te dienen en die een bijdrage leveren aan het genereren van opbrengsten of het beperken van toekomstige kosten, worden gewaardeerd tegen aanschaffingsprijs, onder aftrek van lineair berekende afschrijvingen op basis van de economische en/of technische levensduur.

Verwervingen die in het kader van de doelstelling van de Stichting plaatsvinden en waarmee derhalve niet het duurzaam genereren van opbrengsten wordt beoogd worden niet gewaardeerd maar direct ten laste van de Staat van Baten en Lasten afgeboekt. Eventuele uit het beheer van deze verwervingen voortvloeiende opbrengsten hebben géén causale relatie met de redenen voor aanschaffing en zijn niet voldoende om de totale aan het beheer verbonden kosten te dekken. Voor deze verwervingen bestaat geen voornemen tot vervreemding en/of vervanging op korte of lange termijn. Hiermee vervalt de noodzaak tot afschrijving en is de opbrengstwaarde niet relevant voor de bepaling van het vermogen van de Stichting.

Vorderingen en overlopende activa

Vorderingen en overlopende activa worden aangewend voor de doelstelling en worden gewaardeerd op de nominale waarde onder aftrek van een eventueel noodzakelijk geachte voorziening voor oninbaarheid. De te verwachten maar nog niet ontvangen erfstellingen en legaten zijn vastgesteld aan de hand van berichtgevingen waaruit de omvang voldoende betrouwbaar kan worden geacht.

Effecten

Effecten worden aangewend voor de doelstelling en betreffen voor langere termijn aangehouden vastgelegde liquiditeiten. De effecten worden beschouwd als financiële instrumenten die behoren tot de handelsportefeuille. Ten behoeve van het vermogensbeheer wordt gebruik gemaakt van een vermogensbeheerder waarmee een all-in fee is overeengekomen. De all-in fee is inclusief transactiekosten en wordt via de Staat van Baten en Lasten verantwoord. Zowel obligaties als aandelen in beleggingsfondsen worden gewaardeerd tegen beurswaarde (reële waarde). De gerealiseerde en ongerealiseerde resultaten uit vastgelegde liquiditeiten, voor zover betrekking hebbend op ter beurze genoteerde effecten, worden ten gunste of ten laste van de Staat van Baten en Lasten verantwoord.

Afgeleide instrumenten worden gewaardeerd op actuele waarde waarbij alle waardewijzigingen in de Staat van Baten en Lasten worden verantwoord, tenzij hedge accounting wordt toegepast ter afdekking van de variabiliteit van toekomstige kasstromen die effect hebben op de Staat van Baten en Lasten (kasstroomhedge). Kasstroomhedge accounting wordt echter niet toegepast door de stichting.

De reële waarde van een financieel instrument is het bedrag waarvoor een actief kan worden verhandeld of een passief kan worden afgewikkeld tussen ter zake goed geïnformeerde partijen, die tot een transactie bereid en van elkaar onafhankelijk zijn. De reële waarde van beursgenoteerde financiële instrumenten wordt bepaald aan de hand van de biedprijs. De reële waarde van niet-beursgenoteerde financiële instrumenten wordt bepaald door de verwachte kasstromen contant te maken tegen een disconteringsvoet die gelijk is aan de geldende risicovrije marktrente voor de resterende looptijd vermeerderd met krediet- en liquiditeitsopslagen. De stichting heeft geen derivaten.

Liquide middelen

De liquide middelen worden aangewend voor de doelstelling en worden gewaardeerd op de nominale waarde.

Continuïteitsreserve

De continuïteitsreserve is gevormd om de continuïteit te waarborgen in geval van (tijdelijke) sterk tegenvallende opbrengsten.

Bestemmingsreserves

Dit betreft delen van het eigen vermogen van de Stichting waaraan door de directie van de Stichting voorwaarden zijn gesteld voor de aanwending.

Aanwending van de bestemmingsreserves alsmede toevoegingen aan bestemmingsreserves worden via de resultaatverdeling verwerkt.

Bestemmingsfondsen

Dit betreft delen van het eigen vermogen van de Stichting waaraan door derden voorwaarden zijn gesteld voor de aanwending.

Aanwending van de bestemmingsfondsen alsmede toevoegingen aan bestemmingsfondsen worden via de resultaatverdeling verwerkt.

Voorzieningen

Voorzieningen worden tegen nominale waarde berekend en worden opgenomen voor:

- verplichtingen en verliezen waarvan de omvang op balansdatum onzeker is, doch redelijkerwijs is in te schatten;
- risico's ter zake van bepaalde te verwachten verplichtingen of verliezen waarvan de omvang redelijkerwijs is te schatten;
- kosten die in een volgend boekjaar zullen worden gemaakt, mits het maken van die kosten zijn oorsprong mede vindt in het boekjaar of in een voorafgaand boekjaar en de voorziening strekt tot gelijkmatige verdeling van lasten over een aantal boekjaren.

Pensioenen

De pensioenregelingen van de Stichting kwalificeren als een toegezegde pensioenregeling (defined benefit plan). De pensioenen zijn ondergebracht bij de bedrijfstakpensioenfondsen ABP en BPL, waardoor geen inzicht bestaat in een eventueel tekort of overschot van de fondsen welke zijn toe te rekenen aan de Stichting. Pensioenen zijn derhalve verwerkt als een toegezegde bijdrage regeling (defined contribution plan). Volgens deze regeling worden de bijdragen aan de pensioenregeling op basis van toegezegde bijdragen als last in de Staat van Baten en Lasten opgenomen in de periode waarover de bijdragen zijn verschuldigd.

In december 2019 bedroeg de dekkingsgraad van ABP 97,8% en van BPL 96,6%. Het vereiste niveau van de dekkingsgraden ligt voor beide pensioenfondsen hoger. Indien de beleidsdekkingsgraad lager blijft dan de vereiste dekkingsgraad worden door de pensioenfondsen herstelplannen opgesteld om binnen enkele jaren weer het vereiste niveau te bereiken. Indien de beleidsdekkingsgraad te lang onder het vereiste niveau blijft kan dit tot gevolg hebben dat de pensioenen (in de toekomst) noodzakelijkerwijs worden verlaagd. De stichting heeft geen verplichting tot het voldoen van aanvullende bijdragen in geval van een tekort bij het pensioenfonds, anders dan het effect van hogere toekomstige premies.

Langlopende en kortlopende schulden

De langlopende en kortlopende schulden worden gewaardeerd op nominale waarde.

BTW

De stichtingen voeren (deels) btw-belaste prestaties uit zoals belaste verhuringen van gebouwen, verkoop van artikelen, museale openstelling en bosproducten als hout. Voor deze prestaties moet BTW worden afgedragen. De stichtingen mogen de BTW op deze belaste prestaties (deels) in vooraftrek nemen.

Grondslagen voor de bepaling van het resultaat

Baten en lasten worden toegerekend aan het jaar waarop zij betrekking hebben. De bepaling van het resultaat hangt daarnaast ten nauwste samen met de waardering van activa en passiva. Daarbij worden de volgende specifieke grondslagen voor de Staat van Baten en Lasten in aanmerking genomen:

- Onder baten van subsidies van overheden worden bijdragen verstaan die zijn verstrekt ter aanwending binnen de doelstelling van de Stichting. De baten worden verantwoord bij het aangaan van een verplichting tot besteding overeenkomstig de subsidievoorwaarde. Indien niet (volledig) aan de subsidievoorwaarden wordt voldaan, kan er sprake zijn van een terugbetalingsverplichting.
- Onder baten uit bezitsbeheer worden baten verstaan die gezien hun aard een rechtstreekse relatie hebben met opbrengsten die voortvloeien uit het op een bepaalde wijze beheren van bezittingen van de Stichting.

- Onder giften worden van derden verkregen middelen verstaan welke door de Stichting om niet zijn verkregen en die een incidenteel karakter hebben. Indien aanwending van de verkregen middelen gebonden is aan nadere voorwaarden, wordt in de balans een bestemmingsfonds opgenomen ter hoogte van het uit deze voorwaarden voortvloeiende bedrag.
- Baten uit erfstellingen en legaten worden verantwoord in het boekjaar waarin de omvang betrouwbaar kan worden vastgesteld. Erfstellingen en legaten met een bijzondere bestemming worden door middel van de resultaatbestemming verantwoord onder de bestemmingsfondsen.
- Baten uit loterijorganisaties worden verantwoord in het boekjaar waarin sprake is van een onvoorwaardelijke vordering en de omvang betrouwbaar kan worden vastgesteld.

Toerekening van de kosten

Alle kosten met betrekking tot ons bezit: verwervingen, projectkosten (met uitzondering van de projectkosten die betrekking hebben op voorlichting en educatie en fondsenwerving), lasten bezitsbeheer, bijdragen externe organisaties (met uitzondering van de bijdrage aan de LandschappenNL) en externe kosten worden toegerekend aan behoud en beheer bezittingen. Dit geldt ook voor de kosten voor de planning, uitvoering en evaluatie van het bezit.

Externe communicatie, folders en wandelkaarten, evenementen, educatief excursieprogramma, website, jaarverslag en overige communicatiekosten worden evenredig verantwoord onder voorlichting en educatie en eigen fondsenwerving. Kosten binding donateurs en bedrijfsrelaties vallen voor 75% onder voorlichting en educatie en voor 25% onder eigen fondsenwerving. Werving donateurs en bedrijfsrelaties vallen in zijn geheel onder de eigen fondsenwerving.

Onder de kosten beheer en administratie valt: huisvestingskosten kantoor, 60% van de bijdrage aan de LandschappenNL (40% acties derden), kantoorkosten (58% van de automatiseringskosten wordt verantwoord onder behoud en beheer bezittingen / 42% van de porti- en telefoonkosten wordt verantwoord onder behoud en beheer bezittingen en 5% onder voorlichting en educatie) en algemene kosten (accountantskosten en juridische kosten die betrekking hebben op ons bezit worden verantwoord onder behoud en beheer bezittingen).

Bij de personeelskosten is voor iedere medewerker een toerekening gemaakt op basis van de werkzaamheden. In het algemeen geldt dat alle terreinmedewerkers, bouwkundige medewerkers, rentmeester, medewerkers afdeling Landschap en Kastelen onder behoud en beheer zijn verantwoord. Medewerkers afdeling Communicatie worden voor 75% toegerekend aan voorlichting en educatie en voor 25% aan eigen fondsenwerving. De medewerkers van de afdeling Bedrijfsvoering, Personeel & Organisatie, Financiën & Controlling zijn onder de kosten beheer en administratie verantwoord. Gezien de aard van de werkzaamheden vallen een aantal medewerkers percentueel onder meerdere categorieën.

Grondslagen voor de opstelling van het kasstroomoverzicht

Het kasstroomoverzicht is opgesteld volgens de indirecte methode. De geldmiddelen in het kasstroomoverzicht bestaan uit liquide middelen. De ontvangsten en betaalde dividenden en interest worden opgenomen onder de kasstroom uit operationele activiteiten.

Toelichting op de balans per 31 december 2019

ACTIVA

Immateriële vaste activa

	2019	2018
Boekwaarde per 1 januari	200	12.650
Afschrijvingen	-200	-12.450
Boekwaarde per 31 december	-	200

De immateriële vaste activa bestaat uit software. De afschrijvingstermijn bedraagt 10 jaar.

Materiële vaste activa

	31 december 2019	31 december 2018
Machines en installaties	227.800	326.250
Andere vaste bedrijfsmiddelen	391.350	333.950
	619.150	660.200

Machines en installaties

	2019	2018
Boekwaarde per 1 januari	326.250	305.800
Investerings	19.800	154.450
Afschrijvingen	-118.250	-134.000
	227.800	326.250

De machines en installaties betaan uit tractoren en overig materieel terreinbeheer. Alle materialen en werktuigen worden gebruikt en onderhouden conform de eisen en voorschriften van het milieukeur.

Andere vaste bedrijfsmiddelen

	2019	2018
Boekwaarde per 1 januari	333.950	356.800
Investerings	153.550	90.300
Afschrijvingen	-95.700	-112.150
Desinvestering	-450	-1.000
Boekwaarde per 31 december	391.350	333.950

De andere vaste bedrijfsmiddelen betaan uit bedrijfsauto's en kantoorinventaris.

De gehanteerde afschrijvingstermijnen op basis van de aanschafwaarden luiden als volgt:

* Verbindingen	15 jaar
* Tractoren, machines en installaties, bouwkundige werktuigen	
wifi netwerk, pinautomaten	5 jaar
* Dienstauto's	7 jaar

De gebouwen die Stichting Het Geldersch Landschap bezit zijn verzekerd voor een herbouwwaarde van € 202.444.112; de gebouwen van Stichting Vrienden der Geldersche Kasteelen zijn verzekerd voor een herbouwwaarde van € 190.428.675. De herbouwwaarde is opnieuw geïnventariseerd en bepaald per april 2019. De actuele waarde van het onroerend goed van de stichtingen is gezien de beperkingen van de mogelijkheid tot vervreemding niet relevant (zie de grondslagen voor de waardering van activa en passiva op pagina 13). De inventarissen (GL) zijn verzekerd voor een taxatiewaarde van € 1.717.372; inventarissen GK zijn verzekerd voor een bedrag van € 185.829. De machines en installaties (GL) zijn verzekerd voor een waarde van € 2.051.205. De museale collectie (GK) is conform taxatie verzekerd voor een bedrag van € 12.212.185. Ook deze worden niet geactiveerd (zie pagina 13).

Vorderingen en overlopende activa

	31 december 2019	31 december 2018
Debiteuren	996.450	602.400
Externe (project)financiering	308.250	531.800
Omzetbelasting	453.850	616.850
Overige vorderingen	2.904.050	2.209.750
	4.662.600	3.960.800

Alle onder vlottende activa opgenomen vorderingen hebben een looptijd korter dan één jaar.

Debiteuren

Deze post is als volgt te specificeren:

	31 december 2019	31 december 2018
Debiteuren	1.124.350	726.550
Af: Voorziening voor oninbaarheid (gebaseerd op een individuele beoordeling)	-127.900	-124.150
	996.450	602.400

Externe (project)financiering

Deze post is als volgt te specificeren:

	31 december 2019	31 december 2018
Provincie Gelderland	207.350	353.150
Prins Bernhard Cultuurfonds	44.500	125.000
Gemeente Arnhem	13.200	6.300
Overig	43.200	47.350
	308.250	531.800

Omzetbelasting

Deze post is als volgt te specificeren:

	31 december 2019	31 december 2018
Kwartaalaangiften omzetbelasting	342.800	541.250
Suppletie omzetbelasting 2019	35.450	-
Suppletie omzetbelasting 2018	24.250	24.250
Suppletie omzetbelasting 2017	51.350	51.350
	453.850	616.850

Overige vorderingen

Deze post is als volgt te specificeren:

	31 december 2019	31 december 2018
Projectbestedingen	295.600	282.550
Te ontvangen rente bank, rekening-courant	100	150
Te ontvangen rente obligaties	134.900	14.450
Dividendbelasting	2.650	4.400
Te ontvangen giften en nalatenschappen	1.110.100	1.480.900
Provinciale subsidie pacht- en opstalbeëindiging	1.004.000	-
Nog te factureren huren en pachten	27.350	49.250
Te ontvangen opbrengst vakantiewoningen	44.300	41.600
Te ontvangen museumjaarkaart	61.800	59.300
Nog door te berekenen energie- en waterschapslasten	120.000	157.000
Overige	103.250	120.150
Stand per 31 december	2.904.050	2.209.750

De Provincie Gelderland heeft in 2019 overeenstemming bereikt met één van onze pachters op landgoed Biljoen. De totale kosten bedragen € 1.104.000. De stichting ontvangt een subsidie van de Provincie Gelderland van € 1.004.000.

Effecten

Deze post is als volgt te specificeren:

	31 december 2019	31 december 2018
Aandelen		
-ter beurse genoteerd	9.979.300	7.711.650
-overige	200.000	200.000
	10.179.300	7.911.650
Obligaties	15.566.950	12.192.450
	25.746.250	20.104.100

Het beheer van de beleggingsportefeuille is uitbesteed aan een vermogensbeheerder. Primair doel is het waarborgen van de continuïteit van de stichting op middellange en lange termijn. Als secundaire doelstelling is bepaald dat het vermogen in reële termen in stand dient te worden gehouden. Het beleggingsbeleid is uitgedrukt in het risicoprofiel. Het risicoprofiel is defensief. De stichting belegt de portefeuille op duurzame en maatschappelijk verantwoorde wijze.

Aandelen, ter beurse genoteerd

	31 december 2019	31 december 2018
Stichting Het Geldersch Landschap	2.583.850	1.888.550
Stichting Vrienden der Geldersche Kasteelen	2.565.100	2.020.850
Stichting Steunfonds Het Geldersch Landschap	4.830.350	3.802.250
	<u>9.979.300</u>	<u>7.711.650</u>

De verkrijgingprijs van de ter beurse genoteerde aandelen per 31-12-2019 bedraagt € 8.377.750.

De waarde van de ter beurse genoteerde aandelen per 31-12-2019 bedraagt € 9.979.300.

De marktwaarde van de overige aandelen per 31-12-2019 bedraagt € 200.000.

Obligaties

	31 december 2019	31 december 2018
Stichting Het Geldersch Landschap	3.517.250	2.718.100
Stichting Vrienden der Geldersche Kasteelen	4.197.450	3.304.400
Stichting Steunfonds Het Geldersch Landschap	7.852.250	6.169.950
	<u>15.566.950</u>	<u>12.192.450</u>

De obligaties hebben een resterende looptijd van 2-8 jaar.

De verkrijgingprijs van de obligaties per 31-12-2019 bedraagt € 15.349.300.

De beurswaarde van de obligaties per 31-12-2019 bedraagt € 15.566.950.

De nominale waarde van de obligaties per 31-12-2019 bedraagt € 11.393.450.

Liquide middelen

Deze post is als volgt te specificeren:

	31 december 2019	31 december 2018
Kas	24.150	23.050
Bank	2.914.950	5.287.000
	<u>2.939.100</u>	<u>5.310.050</u>

Dit betreft kas- en banksaldi welke alle ter vrije beschikking van de Stichting staan.

PASSIVA

Reserves en fondsen

Continuïteitsreserve

	2019	2018
Stand per 1 januari	8.253.000	9.734.700
Toevoeging boekjaar	1.111.150	-521.700
Stand per 31 december	9.364.150	9.213.000
Effect stelselwijziging	-	-960.000
Herziene stand per 31 december	9.364.150	8.253.000

De continuïteitsreserve is gevormd conform de richtlijn Financieel Beheer Goede Doelen en is bestemd voor dekking van risico's op korte termijn en om zeker te stellen dat de stichtingen ook in de toekomst aan haar verplichtingen kan voldoen. Onder kosten van de werkorganisatie verstaan wij de personeelskosten, huisvestingskosten, wervingskosten, kantoor- en algemene kosten en afschrijvingen. De reserve mag conform bovengenoemde richtlijn maximaal 1,5 maal de kosten van de werkorganisatie zijn (€ 12 miljoen).

Het beleid inzake hoogte en samenstelling van het vermogen is eind 2015 geactualiseerd voor de periode 2016-2025. Hiermee voldoet de Stichting aan de eisen van Goede Doelen Nederland.

Stelselwijziging:

In 2008 heeft de Stichting Vrienden van Kastelen landgoed Gnadenthal verworven. Contractueel is destijds overeengekomen dat de Stichting Vrienden van Kastelen tot en met 2034 jaarlijks een bedrag van € 60.000 overmaakt aan de erfgenamen van de vorige eigenaar. Tot en met 2017 werden deze uitkeringen jaarlijks via de Staat van baten en lasten verantwoord. Het effect op het vermogen in 2018 bedraagt € -/- 960.000. In de grondslagen voor de waardering van activa en passiva is het effect nader uitgewerkt.

Bestemmingsreserves

	31 december 2019	31 december 2018
Reserve pachtafkoop	142.150	142.150
Reserve NPL-projectgelden	1.605.000	1.613.350
Reserve Steunfondsprojecten	837.950	713.800
Reserve groot onderhoud gebouwen en terreinen	2.304.650	2.168.850
Bestemmingsreserve (grond)aankopen	300.000	-
Stand per 31 december	5.189.750	4.638.150

Bestemmingsreserves worden gevormd om terreinen en gebouwen veilig te stellen, in te richten en om groot en achterstallig onderhoud uit te voeren. Door het specifiek benoemen van bestemmingsreserves kunnen beschikbare middelen adequaat en doeltreffend worden ingezet. De bestemmingsreserves zijn door het bestuur specifiek benoemd en gemaximaliseerd.

Reserve pachtafkoop

	31 december 2019	31 december 2018
Stand per 31 december	142.150	142.150

De reserve pachtafkoop is bestemd voor de financiering van afkoop van lopende pachtcontracten en verwerving van grondgebonden productierechten. Afkoop van pachtcontracten kan plaatsvinden in die gevallen waarin beëindiging van de pacht uit landschappelijke of landbouwstructureel oogpunt wenselijk is. Besloten is de reserve niet te muteren in 2019, daar hiervoor geen noodzaak wordt voorzien in de komende vijf jaren.

Reserve NPL-projectgelden

	2019	2018
Stand per 1 januari	1.613.350	1.609.550
Onttrekking boekjaar	-945.850	-933.700
Toevoeging boekjaar	937.500	937.500
Stand per 31 december	1.605.000	1.613.350

De besteding van NPL-gelden verloopt conform de afspraken met de NPL. Ieder jaar opnieuw wordt vrijwel de gehele donatie aan projecten uitgegeven of er worden verplichtingen aangegaan. De reserve is voldoende om aan deze verplichtingen te voldoen.

Bestemmingsreserve Steunfondsprojecten

	2019	2018
Stand per 1 januari	713.800	688.650
Toevoeging boekjaar	124.150	25.150
Stand per 31 december	837.950	713.800

Betreft een bestemmingsreserve voor goedgekeurde Steunfondsprojecten.

Reserve groot onderhoud gebouwen en terreinen

	2019	2018
Stand per 1 januari	2.168.850	2.058.100
Toevoeging boekjaar	135.800	229.950
Onttrekking boekjaar	-	-119.200
Stand per 31 december	2.304.650	2.168.850

De "Reserve groot onderhoud gebouwen en terreinen" is gevormd ten behoeve van de financiering van het eigen aandeel van grote onderhoudsprojecten (restauraties) en eenmalige grote onderhoudsachterstanden.

Bestemmingsreserve (grond)aankopen

	2019	2018
Stand per 1 januari	-	-
Toevoeging boekjaar	300.000	-
Stand per 31 december	300.000	-

Betreft een bestemmingsreserve ten behoeve van de aankoop van grond, eigen bijdrage bij grondtransacties vanuit overheden, inrichting van gronden en strategische aankopen van landgoederen.

Fondsen

Bestemmingsfondsen

	31 december 2019	31 december 2018
Hoekelum-van Wassenaer	794.650	725.000
Tenkink Antink	850.700	771.950
Fonds bezittingen Veluwe en Achterhoek	9.000	9.000
PWH-fonds	48.300	48.300
Van der Ploeg Natuur en Landschapsfonds	5.000	5.000
De Witt-Huberts Vollmerstichting	428.500	385.850
Fonds de Ehze	922.000	843.100
Fonds Wilbrinkbos	58.650	58.650
Aankoop natuurterreinen	310.900	310.900
Fonds Cannenburger bos	25.000	25.000
Fonds historische huizen inclusief parken	20.000	20.000
Natuurterreinen en historische huizen Veluwe	167.000	397.000
Van Bruggen Drabbe Fonds	3.923.400	4.050.000
Terrassentuin Landgoed Warnsbom	48.150	48.000
Instandhouding bijzondere planten en dieren	185.000	180.000
Liesje-Jesse-Osborn fonds	125.000	100.000
Spieringfonds	1.320.100	-
Fonds kasteel Cannenburch	142.050	-
Kasteel Rosendaal	89.850	89.850
Stand per 31 december	9.473.250	8.067.600

Hoekelum- van Wassenaer

	2019	2018
Stand 1 januari		
Kapitaal	226.900	226.900
Trekkingsrechten	498.100	534.000
	725.000	760.900
Toevoeging boekjaar (rendement beleggingen)	93.800	-9.000
Onttrekking boekjaar	-24.150	-26.900
Stand 31 december	794.650	725.000

De Stichting beheert het "Hoekelum - Van Wassenaer Fonds". Bij notariële akte van 6 oktober 1988 is door J.C. Baronesse van Wassenaer een bedrag van € 226.890 beschikbaar gesteld aan de Stichting met de verplichting voor de Stichting om het Landgoed Hoekelum in stand te houden. Voor zover mogelijk zal de gemelde hoofdsom in stand dienen te blijven en zullen eventuele uitgaven slechts en alleen uit de revenuen worden betaald. Deze revenuen worden jaarlijks toegevoegd. De onttrekking betreft de restauratie van schilderijen.

 MAZARS

25 MEI 2020

Mazars N.V.
Gewaarmerkt
voor identificatiedoeleinden

Tenkink Antink

	2019	2018
Stand 1 januari		
Kapitaal	563.150	563.150
Trekkingsrechten voor projecten	208.800	217.200
Stand per 1 januari	771.950	780.350
Toevoeging boekjaar (rendement beleggingen)	78.750	-8.400
Stand 31 december	850.700	771.950

Met betrekking tot dit bestemmingsfonds, dat is ontstaan krachtens testament d.d. 1985 van de heer J.C. Tenkink, geldt dat het fonds de naam Tenkink Antink moet blijven dragen, dat het kapitaal in stand moet worden gehouden en dat het doel is, vanuit de revenuen bij te dragen, aan het behoud van en de zorg voor in landschappelijk, natuurwetenschappelijk en cultuurhistorisch opzicht belangrijke terreinen in de Gelderse Achterhoek, met de zich daarop bevindende monumenten van geschiedenis en kunst, in het bijzonder die bedoeld in de Monumentenwet. De toevoeging boekjaar (rendement beleggingen) wordt berekend op basis van het percentage opbrengst beleggingen (incl. koersverschillen) ten opzichte van het totale gemiddeld belegd vermogen van het boekjaar.

De reeds gevormde trekkingsrechten ad € 287.550 zijn beschikbaar voor genoemde projecten.

Fonds bezittingen Veluwe en Achterhoek

	2019	2018
Stand 1 januari	9.000	4.000
Toevoeging boekjaar	-	5.000
Stand 31 december	9.000	9.000

In het testament van wijlen mevrouw M.E. Lubber-Scholte is uitdrukkelijk bepaald dat de verkregen middelen dienen te worden aangewend voor het beheer en de instandhouding van de bezittingen van de Stichting Het Geldersch Landschap voor zover gelegen op de Veluwe en in de Achterhoek.

PWH-fonds

	2019	2018
Stand 1 januari	48.300	48.300
Mutatie boekjaar	-	-
Stand 31 december	48.300	48.300

In 2017 is een schenking ontvangen van ten behoeve van de financiering van bos- en natuurterreinen gelegen in de Midden- en/of Zuid Veluwe, die dienen te worden opengesteld voor het publiek en waarvan de eventueel aanwezige bebouwing met een financieel positief resultaat zal worden geëxploiteerd.

Van der Ploeg Natuur en Landschapsfonds

	2019	2018
Stand per 1 januari	5.000	5.000
Mutatie boekjaar	-	-
Stand per 31 december	5.000	5.000

In het testament van wijlen de heer Van der Ploeg is uitdrukkelijk bepaald dat de verkregen middelen dienen te worden aangewend voor het stimuleren van projecten welke gericht zijn op behoud en versterking van natuur en landschap, alsmede al hetgeen daarmee naar het oordeel van de stichting verband houdt of daarvoor bevorderlijk kan zijn.

De Witt-Huberts Vollmerstichting

	2019	2018
Stand 1 januari		
Kapitaal	308.350	308.350
Trekkingsrechten voor projecten	77.500	82.350
	385.850	390.700
Toevoeging boekjaar (rendement beleggingen)	42.650	-4.850
Stand 31 december	428.500	385.850

Met ingang van 1 januari 1999 beheert de Stichting het vermogen van de per die datum opgeheven. De Witt Huberts-Vollmer Stichting. Een bedrag van € 308.350 is beschikbaar gesteld aan de Stichting. Aanwending zal plaatsvinden conform de doelstellingen van de voormalige De Witt Huberts-Vollmer Stichting "Het doel van de Stichting is om hetgeen van de jaarlijkse netto-revenuen van haar kapitaal overblijft ter beschikking te stellen aan Stichting Het Geldersch Landschap te Arnhem, ter

M M A Z A R S

25 MEI 2020

Mazars N.V.
Gewaarmerkt
voor identificatiedoeleinden

bevordering van het doel van die stichting. De toevoeging boekjaar rendement beleggingen wordt berekend op basis van het percentage opbrengst beleggingen ten opzichte van het totaal gemiddeld belegd vermogen van het boekjaar.

Fonds de Ehze

	2019	2018
Stand per 1 januari	843.100	900.500
Toevoeging boekjaar	112.150	-7.000
Onttrekking boekjaar	-33.250	-50.400
Stand per 31 december	922.000	843.100

Op 1-1-2015 is het vermogen van Stichting Fonds de Ehze overgedragen aan de stichting. Het doel van het Fonds is de instandhouding van de gebouwen en het terrein van landgoed "De Ehze", met behoud van het karakter van de buitenplaats en het onderhouden van de graven. Hierbij voldoet het Fonds aan de idealen van de oprichtster, mevrouw Trijntje Teatsche Vellinga.

Fonds Wilbrinkbos

	2019	2018
Stand per 1 januari	58.650	83.750
Toevoeging boekjaar	-	-25.100
Stand per 31 december	58.650	58.650

In het testament van wijlen mevrouw Oudshoorn is uitdrukkelijk bepaald dat de verkregen middelen dienen te worden aangewend voor onderhoud, natuurherstel danwel uitbreiding van het Wilbrinkbos te Voorthuizen.

Aankoop natuurterreinen

	2019	2018
Stand per 1 januari	310.900	490.200
Onttrekking boekjaar	-	-179.300
Stand per 31 december	310.900	310.900

Bestemmingsfonds "Aankoop natuurterreinen" is gevormd uit de nalatenschap Rietman en de terugverkoop van bosket de Wildenborch.

In het testament van wijlen de heer Rietman is uitdrukkelijk bepaald dat de verkregen middelen uitsluitend dienen te worden aangewend voor de aankoop van natuurterreinen.

In 2017 is het bosket de Wildenborch voor een bedrag van € 190.000 terugverkocht aan de eigenaren van landgoed De Wildenborch. Het bosket is destijds aangekocht met subsidie van de Provincie Gelderland. Met de Provincie Gelderland is overeengekomen dat de verkoopopbrengst ingezet wordt om andere natuurobjecten in Gelderland veilig te stellen.

Fonds Cannenburger bos

	2019	2018
Stand per 1 januari	25.000	25.000
Mutatie boekjaar	-	-
Stand per 31 december	25.000	25.000

In het testament van wijlen de heer Hansink is uitdrukkelijk bepaald dat de verkregen middelen dienen te worden aangewend aan het Cannenburger bos bij kasteel Cannenburch te Vaassen.

Fonds historische huizen inclusief parken

	2019	2018
Stand per 1 januari	20.000	-
Mutatie boekjaar	-	20.000
Stand per 31 december	20.000	20.000

In het testament van wijlen de heer Verwer is uitdrukkelijk bepaald dat de verkregen middelen dienen te worden aangewend voor de instandhouding van historische huizen en bijbehorende parken en tuinen.

Natuurterreinen en historische huizen Veluwe

	2019	2018
Stand per 1 januari	397.000	397.000
Correctie boekjaar	-230.000	-
Stand per 31 december	167.000	397.000

In het testament van wijlen mevrouw Muller is uitdrukkelijk bepaald dat de verkregen middelen uitsluitend dienen te worden aangewend voor aankoop, onderhoud en instandhouding van natuurterreinen en/of historische huizen, indien en voor zover mogelijk op de Veluwe. De nalatenschap is nog niet afgewikkeld per 31-12-2019. In de nalatenschap was een vordering op een vennootschap opgenomen. Deze vordering is gecorrigeerd aangezien de vennootschap zal worden ontbonden en er geen sprake is van een positief saldo.

Van Bruggen Drabbe Fonds

	2019	2018
Stand per 1 januari	4.050.000	4.076.250
Toevoeging boekjaar	-	2.100
Onttrekking boekjaar	-126.600	-28.350
Stand per 31 december	3.923.400	4.050.000

In het testament van de heren van Bruggen en Drabbe is opgenomen dat de erfenis moet worden bestemd voor de financiering van het onderhoud, een restauratie of renovatie van het kasteel Wijenburg met de daarbij behorende grond. In het boekjaar zijn onderhoudskosten aan het kasteel en het vernieuwen van de cv onttrokken aan het bestemmingsfonds.

Terrassentuin Landgoed Warnsborn

	2019	2018
Stand per 1 januari	48.000	-
Toevoeging boekjaar	150	48.000
Stand per 31 december	48.150	48.000

In het testament van wijlen mevrouw Fleurbaaij is uitdrukkelijk bepaald dat de verkregen middelen dienen te worden aangewend voor de terrassentuin van Landgoed Warnsborn.

Instandhouding bijzondere planten en dieren

	2019	2018
Stand 1 januari	180.000	-
Dotatie boekjaar	5.000	180.000
Stand 31 december	185.000	180.000

In 2018 is een nalatenschap ontvangen van wijlen mevrouw drs. D. van Gilst. De verkregen middelen dienen te worden aangewend ten behoeve van de instandhouding en het beheer van bijzondere, al dan niet beschermde, planten en dieren.

Liesje-Jesse-Osborn fonds

	2019	2018
Stand 1 januari	100.000	-
Dotatie boekjaar	25.000	100.000
Stand 31 december	125.000	100.000

In 2018 is een nalatenschap ontvangen van wijlen mevrouw L.J. Osborn. De verkregen middelen dienen te worden aangewend ten behoeve van het behoud en onderhoud van de oude bomen bij Huis Zypendaal, de aanschaf van oud chinees porcelein ten behoeve van Kasteel Rosendaal en/of Huis Zypendaal, het plaatsen van een moderne, passende, sculptuur bij de ingang van een van de bezittingen.

Spieringfonds

	2019	2018
Stand per 1 januari	-	-
Toevoeging boekjaar	1.700.000	-
Onttrekking boekjaar	-379.900	-
Stand per 31 december	1.320.100	-

Op 3-7-2019 is het vermogen van het Spieringfonds overgedragen aan de stichting. Het Spieringfonds werd opgericht bij testament, gemaakt door mevrouw Spiering, welk testament van kracht werd door haar overlijden op 5 maart 1969. In 2019 is de stichting ontbonden. Het liquiditeitssaldo is verdeeld onder de drie beneficiënten, waaronder de stichting. Het vermogen dient te worden aangewend voor aankoop van historische landgoederen, cultuur- en bosgronden, alsmede herstel van landgoedkernen en buitenplaatsen. De onttrekking betreft de aankoop van vier percelen grasland te Uddel.

Fonds kasteel Cannenburch

	2019	2018
Stand per 1 januari	-	-
Toevoeging boekjaar	142.050	-
Stand per 31 december	142.050	-

In het testament van wijlen mevrouw Ridderhof is uitdrukkelijk bepaald dat de verkregen middelen uitsluitend dienen te worden aangewend voor onderhouds- en herstelwerkzaamheden aan kasteel de Cannenburch die niet door enige subsidie worden gedekt.

Kasteel Rosendael

	2019	2018
Stand 1 januari	89.850	-
Dotatie boekjaar	-	89.850
Stand 31 december	89.850	89.850

In 2018 is een nalatenschap ontvangen van wijlen mevrouw J.W. Benschop-van Delden.
De verkregen middelen dienen te worden aangewend ten behoeve van kasteel Rosendael.

Vermogensoverzicht

De aansluiting tussen de reserves en fondsen volgens de balans van de verslaggevende eenheid en de afzonderlijke stichtingen is als volgt:

Totaal van reserves en fondsen van de verslaggevende eenheid	24.027.150
Totaal van reserves en fondsen van de afzonderlijke stichtingen:	
Stichting Het Geldersch Landschap	5.957.050
Stichting Vrienden der Geldersche Kasteelen	6.709.600
Stichting Steunfonds Geldersch Landschap en Kasteelen	11.359.600
Stichting Vrienden van Kastelen	900
	24.027.150

Voorzieningen

	31 december 2019	31 december 2018
Voorziening onderhoud kastelen	375.450	446.500
Voorziening onderhoud gebouwen	379.450	375.600
Voorziening jubilea	41.350	37.950
Voorziening TOP (Terrein Onderhouds Plan)	321.150	434.600
Stand per 31 december	1.117.400	1.294.650

Voorziening onderhoud kastelen

	2019	2018
Stand per 1 januari	446.500	453.350
Toevoeging boekjaar	600.000	600.000
Onttrekking boekjaar	-671.050	-606.850
Stand per 31 december	375.450	446.500

M A Z A R S

25 MEI 2020

Mazars N.V.
Gewaarmerkt
voor identificatiedoeleinden

Jaarlijks wordt een vast bedrag gedoteerd aan de voorziening onderhoud gebouwen, gebaseerd op het systeem Programmatisch Onderhoud Gebouwen. In dit systeem is over 10 jaar een indexering opgenomen hetgeen onder meer betekent dat in de eerdere jaren een bedrag in de voorziening dient te blijven ten behoeve van reeds voorziene prijsstijgingen.

Voorziening onderhoud gebouwen

	2019	2018
Stand per 1 januari	375.600	461.650
Toevoeging boekjaar	1.100.000	1.000.000
Onttrekking boekjaar	-1.096.150	-1.086.050
Stand per 31 december	379.450	375.600

Jaarlijks wordt een vast bedrag gedoteerd aan de voorziening onderhoud gebouwen, gebaseerd op het systeem Programmatisch Onderhoud Gebouwen. In dit systeem is over 10 jaar een indexering opgenomen hetgeen onder meer betekent dat in de eerdere jaren een bedrag in de voorziening dient te blijven ten behoeve van reeds voorziene prijsstijgingen.

Voorziening jubilea

	2019	2018
Stand per 1 januari	37.950	42.850
Mutatie boekjaar	3.400	-4.900
Stand per 31 december	41.350	37.950

Voorziening TOP (Terrein Onderhouds Plan)

	2019	2018
Stand per 1 januari	434.600	234.250
Toevoeging boekjaar	1.500.000	1.500.000
Onttrekking boekjaar	-1.613.450	-1.299.650
Stand per 31 december	321.150	434.600

Jaarlijks wordt een vast bedrag gedoteerd aan de voorziening onderhoud terreinen. De voorziening TOP is gebaseerd op de meerjarenbegroting beheer terreinen (incl. recreatie) en is berekend vanuit de huidige SNL-beschikking.

Langlopende schulden

	2019	2018
Stand per 1 januari	960.000	-
Verkrijging Gnadenthal (stelselwijziging)	-	1.020.000
Aflossing boekjaar	-60.000	-60.000
	900.000	960.000
Verantwoording onder de kortlopende schulden	-60.000	-60.000
Herziene stand per 31 december	840.000	900.000

Betreft een meerjarenverplichting uit hoofde van de verkrijging van landgoed Gnadenthal, zie grondslagen voor de waardering van activa en passiva.

Kortlopende schulden

Alle onder kortlopende schulden opgenomen bedragen hebben een looptijd korter dan één jaar.

	31 december 2019	31 december 2018
Vooruitontvangen bedragen	674.150	1.013.800
Schulden aan leveranciers	2.929.100	2.849.100
Belastingen en premies sociale verzekeringen	489.050	476.350
Overige schulden	1.837.200	372.350
Overlopende passiva	2.053.050	2.170.350
Stand per 31 december	7.982.550	6.881.950

Vooruitontvangen bedragen

Deze post is als volgt te specificeren:

	31 december 2019	31 december 2018
Ontvangen voorschotten houtcontracten	23.100	290.650
Vooruitontvangen begunstigersbijdragen	270.850	282.000
Vooruitontvangen huren en pachten	380.200	439.650
Vooruitgefactureerde bedragen	-	1.500
	674.150	1.013.800

Schulden aan leveranciers

Deze post is als volgt te specificeren:

	31 december 2019	31 december 2018
Stand per 31 december	2.929.100	2.849.100

Belastingen en premies sociale verzekeringen

Deze post is als volgt te specificeren:

	31 december 2019	31 december 2018
Loonheffing	264.450	264.950
Premies sociale verzekeringen en pensioenen	224.600	211.400
	489.050	476.350

Overige schulden

	31 december 2019	31 december 2018
Onderhoud gebouwen	20.900	8.500
Exploitatie vakantiewoningen	13.550	11.000
Accountants- en administratiekosten	22.250	39.900
Personeelskosten	34.400	14.950
Kantoorkosten	18.000	11.250
Kosten terreinbeheer	15.800	20.050
Bankkosten	23.450	24.250
Ontvangen waarborgsommen	67.450	96.750
Projectkosten	210.350	49.450
Uitgelote obligaties	8.200	8.200
Overige lasten	-	10.900
Voorlopige vaststellingsovereenkomst omzetbelasting	151.900	-
Vergoeding pacht- en opstalbeëindigingen	1.116.200	-
Kortlopende deel langlopende schulden	60.000	60.000
Overige	74.750	17.150
	1.837.200	372.350

In 2019 heeft de fiscus een belastingcontrole omzetbelasting uitgevoerd over 2017 en 2018. Dit heeft geleid tot herziene afspraken met de fiscus vanaf het jaar 2019. Over 2019 zal een correctie plaatsvinden van de vooraftek. Op basis hiervan is een last opgenomen in de jaarrekening, zie pagina 45. In 2020 wordt de definitieve vaststellingsovereenkomst opgesteld.

De Provincie Gelderland heeft in 2019 overeenstemming bereikt met één van onze pachters op landgoed Biljoen. De totale kosten bedragen € 1.104.000. De stichting ontvangt een subsidie van de Provincie Gelderland van € 1.004.000.

Overlopende passiva

Deze post is als volgt te specificeren:

	31 december 2019	31 december 2018
Vooruitontvangen projectbijdragen	1.142.300	1.238.600
Vakantietoeslag en vakantiedagen	597.150	595.500
Vooruitgefactureerde huren en pachten	313.600	336.250
	<u>2.053.050</u>	<u>2.170.350</u>

Niet in de balans opgenomen activa en verplichtingen

Rechten uit hoofde van meerjarige subsidietoekenningen

- Contract Natuur en Landschap (SNL): aflopend contract in 2019. Voor de periode 2020-2025 zal een nieuwe overeenkomst aan de orde zijn.
- Nationale Postcode Loterij (NPL): op 1 januari 2015 is het contract tussen "LandschappenNL", een samenwerkingsverband tussen de 12 provinciale landschappen en de NPL, voor een periode van 5 jaar verlengd. Als beneficiënt deelt LandschappenNL mee in de opbrengst van de loterij. Het jaarlijks uit te keren bedrag wordt jaarlijks door de NPL bepaald. De laatste uitkering over deze periode wordt verwacht in 2020.
- Provinciale ondersteuningsbijdrage Gelderse Kasteelen: voor de periode van 2017 tot en met 2020 ontvangt de Stichting Vrienden der Gelderse Kasteelen jaarlijks een ondersteuningsbijdrage. Voor 2020 is een bedrag toegezegd van € 1.048.640.
- DAEB/DAB: voor de periode 2015-2024 is een bijdrage toegezegd van de Provincie Gelderland. In een periode van 10 jaar wordt deze periode afgebouwd. Voor 2020 is een bedrag van € 980.000 toegezegd.
- BRIM: voor BRIM rood en groen is sprake van meerdere 6-jarige beschikkingen die in aanvangstijd verschillen (2015-2020). Voor 2020 is een bedrag toegezegd van € 897.915.
- Overige ondersteuningsbijdragen projecten: de stichtingen heeft diverse toezeggingen ontvangen voor nog uit te voeren projecten.

Voorwaardelijke verplichtingen

- De Stichting bezit gebouwen en terreinen waarvan de verwerving is geschied met behulp van subsidies. Bij eventuele vervreemding dient de subsidie te worden terugbetaald.
- De Stichting heeft een erfpachtovereenkomst met de gemeente Apeldoorn voor het gebied "De Loenermark" en het "Orderbos" tot 29 december 2048. De Stichting is vanaf 1 januari 2023 aan de gemeente een canon verschuldigd. In het geval de exploitatie negatief uitkomt, zal er geen canon verschuldigd zijn. Elk jaar, voor het eerst in 2022, wordt een exploitatieoverzicht aan de gemeente Apeldoorn beschikbaar gesteld.
- De Stichting heeft een erfpachtovereenkomst met de gemeente Scherpenzeel voor Huis Scherpenzeel van € 25.796 per jaar. Dit bedrag dient gedurende 16 jaren in gelijke termijnen te worden betaald (tot en met 2035). De bedragen worden ieder jaar geïndexeerd.

Meerjarige financiële verplichtingen

De Stichting is leaseverplichtingen aangegaan inzake lease-auto's voor een bedrag van € 136.450 welke binnen 4 jaar zullen vervallen. Van de totale leaseverplichting zal binnen 1 jaar € 63.750 komen te vervallen.

Andere verplichtingen

Het bezit van de Stichting is ten dele uitgegeven in erfpacht. Op grond van wettelijke en/of contractuele bepalingen kan de Stichting bij afloop van het erfpachtcontract verplicht worden de op deze gronden aanwezige opstallen over te nemen tegen de dan geldende waarde in het economisch verkeer. Uit hoofde van haar doelstelling heeft de Stichting de verplichting haar bezittingen duurzaam in stand te houden. De duur van deze verplichting, alsmede de hieraan verbonden financiële consequenties, zijn onbepaald. Met deze verplichtingen is in de balans slechts rekening gehouden voor zover deze kwantificeerbaar zijn en op grond van de geldende regels voor jaarverslaggeving zijn toe te rekenen aan het boekjaar en/of voorgaande boekjaren.

Klacht bij de EC

In 2011 heeft de Europese Commissie goedkeuring verleend aan een nieuwe subsidieregeling voor natuurbeschermingsorganisaties, waaronder de provinciale Landschappen. Naar aanleiding van een door de Vereniging Gelijkberechtiging Grondbezitters (VGG) ingediende klacht oordeelde de Commissie eind 2015 dat de Staat de maatregel onterecht niet van tevoren had aangemeld bij de Commissie, maar dat de steun (nu achteraf) alsnog is goedgekeurd. De klacht is daarmee ongegrond verklaard. Zowel de VGG als de provinciale Landschappen en de vereniging Natuurmonumenten hebben - op verschillende gronden - in 2016 tegen dit besluit van de Europese Commissie beroep aangetekend bij het Gerecht van de Europese Unie. In tegenstelling tot de Commissie zijn de Landschappen en Natuurmonumenten van mening dat natuurbeschermingsorganisaties niet kwalificeren als 'onderneming', en dat er daarom geen sprake was van staatssteun. Eind 2018 heeft het Gerecht uitspraak gedaan en daarbij het besluit van de Commissie nietig verklaard. Belangrijk formeel punt daarbij was dat het Gerecht van oordeel is dat de Commissie had moeten kiezen voor een zogeheten formele onderzoeksprocedure voor afhandeling van de klacht van de VGG, en het onderzoek niet had kunnen afdoen in een informele onderzoeksprocedure. De provinciale Landschappen en de Vereniging Natuurmonumenten hebben daarop in december 2018 hoger beroep ingesteld bij het Hof van Justitie. Het is nu wachten op de uitspraak van het Hof, een datum daarvoor is nog niet bekend. Die uitspraak zal tevens bepalend zijn voor het verdere verloop van dit juridische traject.

Gebeurtenissen na balansdatum

Er is geen sprake van gebeurtenissen na balansdatum met een materiële impact op de cijfers van de jaarrekening 2019.

Het uitbreken van het Coronavirus en de preventieve maatregelen genomen door de overheid zorgen voor grote economische onzekerheid op tenminste de korte termijn in 2020 en waarschijnlijk ook de langere termijn.

De invloed van het virus Covid-19 werkt door op alle onderdelen van GLK. De kwaliteit van ons bezit zal er niet door worden aangetast, maar wij voelen ook het effect op onze bedrijfsvoering. De werkzaamheden in onze terreinen en gebouwen gaan zo goed als mogelijk door. Diverse verwachte inkomsten zijn onzeker. Het effect van het virus zal groter zijn naarmate de periode van de huidige overheidsmaatregelen langer gaat duren. Ook zijn onze kastelen en musea gesloten evenals horecabedrijven, hotels en dergelijke. Dit heeft grote gevolgen voor de exploitatie. Met name de Stichting Vrienden der Geldersche Kasteelen zal hierdoor flink geraakt worden en naar verwachting leiden tot een negatief resultaat. Inmiddels bereiden wij ons voor op de 1.5 meter samenleving. Duidelijk is dat er sprake zal zijn van een gefaseerde openstelling en hergebruik. De bezoekersaantallen zullen flink teruglopen.

Ook doen zich onverwachte beursontwikkelingen voor. De ongerealiseerde koersresultaten van het boekjaar 2019 zijn in 2020 verdampt. Dit betekent dat projecten nader geprioriteerd worden. De continuïteit en de liquiditeit van de organisatie komt niet in gevaar vanwege de financiële positie per balansdatum en de verwachtingen gebaseerd op de begroting 2020.

De ontwikkelingen zijn op dit moment echter zeer onzeker en onderhevig aan veranderingen. Aangezien deze situatie niet kon worden voorzien op balansdatum is de eventuele impact hiervan op de onderneming niet verwerkt in de cijfers van de jaarrekening per 31 december 2019. Gegeven de hoge mate van onzekerheid over de ontwikkeling van de Corona-crisis is het ook niet mogelijk een redelijke schatting te geven van de impact hiervan op de bedrijfsvoering en de financiële positie.

De Stichting komt niet in aanmerking voor de tijdelijke Noodmaatregel Overbrugging Werkgelegenheid (NOW). Het bestuur is van mening dat de stichting de huidige corona-crisis kan doorstaan zonder externe steun.

Toelichting op de staat van baten en lasten over 2019

BATEN

Baten van particulieren

	Werkelijk 2019	Begroot 2019	Werkelijk 2018
Begunstigers	1.222.750	1.193.000	1.199.000
Overige giften	162.350	97.000	143.600
Projectbijdragen	11.850	130.000	103.900
Verwervingen	81.400	-	298.700
Nalatenschappen	1.581.050	-	1.439.350
Ontvangen in het boekjaar	3.059.400	1.420.000	3.184.550

Ultimo 2019 bedraagt het aantal begunstigers 47.710 (begroot: 48.000 / 2018: 46.238). Het begunstigeraantal zit nog steeds in een stijgende lijn mede door de lopende wervingscampagnes.

In het boekjaar zijn nalatenschappen ontvangen waarbij specifieke eisen zijn gesteld aan de bestedingen. De ontvangen gelden zijn verantwoord en nader toegelicht onder de post bestemmingsfondsen, zie pagina's 25 tot en met 32.

Baten van bedrijven

	Werkelijk 2019	Begroot 2019	Werkelijk 2018
Bedrijfsvriendenkring	63.900	60.000	62.500
Projectbijdragen	43.300	5.000	29.350
Ontvangen in het boekjaar	107.200	65.000	91.850

Baten van loterijorganisaties

	Werkelijk 2019	Begroot 2019	Werkelijk 2018
Nationale Postcode Loterij	937.500	937.500	937.500

Nationale Postcode Loterij

Op 1 januari 2015 is het contract tussen "LandschappenNL", een samenwerkingsverband tussen de 12 provinciale landschappen en de Nationale Postcode Loterij, voor een periode van 5 jaar verlengd. Als beneficiënt deelt de "LandschappenNL" mee in de opbrengst van de loterij. Het jaarlijks uit te keren bedrag wordt jaarlijks door de Nationale Postcode Loterij bepaald.

Baten van subsidies van overheden

	Werkelijk 2019	Begroot 2019	Werkelijk 2018
<i>Rijk</i>			
BRIM	668.250	668.300	609.300
Projectondersteuning	24.450	-	18.200
	692.700	668.300	627.500
<i>Provinciaal</i>			
Projectondersteuning	1.868.250	1.367.600	682.300
DAEB/DAB	1.080.000	1.080.000	1.155.000
Contract Natuur en Landschap (SNL)	2.118.050	1.941.000	1.941.350
Ondersteuningsbijdrage Geld. Kasteelen	1.018.100	985.000	986.500
Overige	27.800	16.000	29.000
	6.112.200	5.389.600	4.794.150
<i>Gemeente</i>			
Projectondersteuning	16.800	75.000	31.150
Overige	700	700	700
	17.500	75.700	31.850
Totaal baten van subsidies van overheden	6.822.400	6.133.600	5.453.500

Het activiteitsniveau van de projecten wordt reeds gedurende de looptijd weergegeven.

Alle subsidie-inkomsten hebben een incidenteel karakter met uitzondering van de BRIM, DAEB/DAB, Contract Natuur en Landschap (SNL) en ondersteuningsbijdrage Geldersche Kasteelen welke een structureel karakter hebben.

DAEB/DAB: Provinciale staten hebben een bedrag van maximaal € 1.080.000 beschikbaar gesteld ten behoeve van de begroting 2019. Hier staan een aantal verplichtingen tegenover.

Provinciale ondersteuningsbijdrage Geldersche Kasteelen: Provinciale staten hebben een bedrag van € 1.018.100 beschikbaar gesteld ten behoeve van de begroting 2019. Hier staan een aantal verplichtingen tegenover.

Baten van andere organisaties zonder winststreven

	Werkelijk 2019	Begroot 2019	Werkelijk 2018
Van Ewijck Fonds	3.800	5.000	3.400
Stichting van Tarel Bruins	13.900	12.500	14.300
Uitkering Stichting Spieringfonds	-	30.000	75.000
Uitkering Gewin Storm de Grave Fonds	-	17.500	18.500
Prins Bernhard Cultuurfonds	12.000	-	77.900
Mevrouw A. Th. Vogler Fonds	-	-	64.350
Diverse projectondersteuning	47.000	100.000	26.500
Per saldo	76.700	165.000	279.950

Baten als tegenprestatie voor levering van producten en/of diensten

	Werkelijk 2019	Begroot 2019	Werkelijk 2018
Verkoop van artikelen	98.350	110.000	87.200
Baten bezitsbeheer	7.913.700	7.858.500	8.052.000
Verantwoord in het boekjaar	8.012.050	7.968.500	8.139.200

Verkoop van artikelen

	Werkelijk 2019	Begroot 2019	Werkelijk 2018
Netto-omzet	247.500	245.000	193.800
Kostprijs	-149.150	-135.000	-106.600
Brutowinst	98.350	110.000	87.200

Baten bezitsbeheer

	Werkelijk 2019	Begroot 2019	Werkelijk 2018
Stichting Het Geldersch Landschap	5.885.050	5.735.000	6.045.750
Stichting Vrienden der Geldersche Kasteelen	1.982.750	2.076.500	1.960.250
Stichting Vrienden van Kastelen	45.900	47.000	46.000
Ontvangen in het boekjaar	7.913.700	7.858.500	8.052.000

Een specificatie van de baten en lasten uit bezitsbeheer zijn opgenomen op de pagina's 49 en 50.

Overige baten

	Werkelijk 2019	Begroot 2019	Werkelijk 2018
Verkoop bezit	-	300.000	-
Overdracht vermogen Stichting Spieringfonds	1.700.000	-	-
Subsidie voorgaande jaren	-	-	249.950
Begunstigerexcursie/dag	32.400	27.500	34.550
Schade-uitkeringen en vergoedingen	157.000	-	30.200
Resultaat verkopen activa	35.600	16.500	53.500
Overige	70.050	-	153.500
Ontvangen in het boekjaar	1.995.050	344.000	521.700

Op 3-7-2019 is het vermogen van het Spieringfonds overgedragen aan de stichting. Het vermogen dient te worden aangewend voor aankoop van historische landgoederen, cultuur- en bosgronden, alsmede herstel van landgoedkernen en buitenplaatsen.

LASTEN

Toelichting bestedingen

	Besteed aan doelstellingen			wervingskosten		Kosten beheer en administratie	Werkelijk 2019	Begroot 2019	Werkelijk 2018
	Behoud en beheer bezittingen	Voorlichting en educatie	Eigen fondsen- werving	Acties derden	Subsidies				
Aankopen en verwervingen	676.650						676.650	-	661.550
Diverse projectkosten	4.755.100	105.150	186.150				5.046.400	4.812.900	4.274.400
Uitbesteed werk	4.053.050						4.053.050	4.059.100	4.160.100
Communicatiekosten		307.350	167.500				474.850	531.000	494.800
Personeelskosten	5.777.900	334.050	111.400		120.900	785.150	7.129.400	6.961.000	6.933.350
Huisvestingskosten kantoor						61.200	61.200	52.500	63.150
Bijdrage de Landschappen				18.600		27.950	46.550	55.000	52.850
Overige bijdragen externe organisaties	45.300						45.300	44.500	42.550
Kantoorkosten	260.750					324.950	590.600	553.900	638.500
Algemene kosten	34.000	4.900				132.300	166.300	160.200	184.100
Afschrijvingen	207.450					6.700	214.150	236.250	258.600
Vaste lasten (belasting en assurantie)	621.600						621.600	646.850	623.100
Overige lasten	1.526.650						1.526.650	-	153.350
	17.958.450	751.450	465.050	18.600	120.900	1.338.250	20.652.700	18.113.200	18.540.400

LASTEN

De verdeling van de Lasten naar bestemming geschiedt op bedrijfseconomische basis, waarbij rekening wordt gehouden met de besteding van tijd en middelen aan de onderdelen.

Besteed aan doelstellingen

Behoud en beheer bezittingen

	Werkelijk 2019	Begroot 2019	Werkelijk 2018
Verwervingskosten bezittingen	676.650	-	661.550
Lasten bezitsbeheer	10.660.000	10.572.750	10.631.350
Projectkosten bezittingen	4.755.100	4.522.900	3.741.750
Overige kosten bezittingen	1.866.700	345.900	522.050
	17.958.450	15.441.550	15.556.700

Lasten bezitsbeheer

	Werkelijk 2019	Begroot 2019	Werkelijk 2018
Stichting Het Geldersch Landschap	7.743.800	7.613.300	7.658.250
St. Vrienden der Geldersche Kasteelen	2.912.450	2.895.350	2.967.300
Stichting Vrienden van Kasteelen	3.750	64.100	5.800
Ontvangen in het boekjaar	10.660.000	10.572.750	10.631.350

Een specificatie van de baten en lasten uit bezitsbeheer zijn opgenomen op de pagina's 49 en 50.

Projectkosten bezittingen

	Werkelijk 2019	Begroot 2019	Werkelijk 2018
NPL-projecten	945.850	880.500	933.700
Steunfondsprojecten	716.400	336.800	332.300
Overige projecten	3.384.150	3.595.600	3.008.400
	5.046.400	4.812.900	4.274.400
Voorlichting en educatie	-105.150	-120.000	-456.800
Eigen Fondsenwerving	-186.150	-170.000	-75.850
	-291.300	-290.000	-532.650
	4.755.100	4.522.900	3.741.750

Het activiteitsniveau van de projecten wordt reeds gedurende de looptijd weergegeven.

Overige kosten bezittingen

	Werkelijk 2019	Begroot 2019	Werkelijk 2018
Bijdragen externe organisaties	45.300	44.500	42.550
Kantoorkosten	260.750	244.400	278.150
Algemene kosten	34.000	57.000	48.000
Overige lasten	1.526.650	-	153.350
	1.866.700	345.900	522.050

De algemene kosten bestaan met name uit juridische kosten.

Overige lasten

	Werkelijk 2019	Begroot 2019	Werkelijk 2018
Vergoedingen pacht en opstalbeëindiging	1.174.000	-	-
Voorlopige vaststellingsovereenkomst OB	151.900	-	-
Mutatie voorziening dubieuze debiteuren	3.750	-	89.850
Overige	197.000	-	63.500
	1.526.650	-	153.350

De Provincie Gelderland heeft in 2019 overeenstemming bereikt met één van onze pachters op landgoed Biljoen. De totale kosten bedragen € 1.104.000. Het eigen aandeel voor de stichting bedraagt € 100.000.

In 2019 heeft de fiscus een belastingcontrole omzetbelasting uitgevoerd over 2017 en 2018. Dit heeft geleid tot herziene afspraken met de fiscus vanaf het jaar 2019. Over het jaar 2019 vindt een correctie plaats.

Kostenpercentage bestedingen aan de doelstelling

Onderstaand is de verhouding van de totale kosten besteed aan de doelstelling in relatie met de totale baten procentueel weergegeven.

	Werkelijk 2019	Begroot 2019	Werkelijk 2018
Besteed aan doelstellingen	18.709.900	16.232.200	16.658.000
Som van de baten	21.010.300	17.033.600	18.608.250
Kostenpercentage bestedingen	89,1%	95,3%	89,5%

Het kostenpercentage bestedingen is relatief laag. Belangrijkste oorzaak is het niet direct besteden van ontvangen erfenissen en de overdracht van het vermogen van Stichting Spieringfonds in het boekjaar.

Voorlichting en educatie

	Werkelijk 2019	Begroot 2019	Werkelijk 2018
Interne communicatie	-	4.000	3.300
Externe communicatie	51.800	47.250	44.950
Producten	8.900	12.500	6.900
Evenementen	3.950	6.200	3.400
Educatief excursieprogramma	4.200	7.500	5.500
Website	9.800	17.500	17.500
Donateurs - binding	214.000	213.800	208.350
Bedrijfsrelaties - binding	1.800	3.800	1.450
Jaarverslag	5.200	7.500	2.650
Overige	7.700	5.000	10.800
<i>Uitbesteed werk</i>	307.350	325.050	304.800
<i>Personeelskosten</i>	334.050	342.450	334.900
<i>Projectkosten</i>	105.150	120.000	456.800
<i>Kantoorkosten</i>	4.900	3.150	4.800
	751.450	790.650	1.101.300

Wervingskosten

	Werkelijk 2019	Begroot 2019	Werkelijk 2019
Kosten eigen fondsenwerving	465.050	476.850	377.450
Kosten acties derden	18.600	22.000	21.150
Kosten verkrijging overheidsbijdragen	120.900	111.100	110.000
	604.550	609.950	508.600

Kostenpercentage fondsenwerving

Onderstaand is de verhouding van de wervingskosten in relatie met de som van de geworven baten procentueel weergegeven.

	Werkelijk 2019	Begroot 2019	Werkelijk 2018
Wervingskosten	604.550	609.950	508.600
Som van de geworven baten	11.003.200	8.721.100	9.947.350
Kostenpercentage fondsenwerving	5,5%	7,0%	5,1%

De wervingskosten mogen niet meer bedragen dan 25% van de baten uit eigen fondsenwerving.

Kosten eigen fondsenwerving

	Werkelijk 2019	Begroot 2019	Werkelijk 2018
Externe communicatie	51.800	47.250	44.950
Producten	8.900	12.500	6.900
Evenementen	3.950	6.200	3.400
Educatief excursieprogramma	4.200	7.500	5.500
Website	9.800	17.500	17.500
Donateurs - binding	71.350	71.300	69.450
Donateurs - werving	4.000	25.000	28.400
Bedrijfsrelaties - binding	600	1.200	450
Bedrijfsrelaties - werving	-	5.000	-
Jaarverslag	5.200	7.500	2.650
Overige	7.700	5.000	10.800
<i>Uitbesteed werk</i>	167.500	205.950	190.000
<i>Projectkosten</i>	186.150	170.000	75.850
<i>Personeelskosten</i>	111.400	100.900	111.600
	465.050	476.850	377.450

Kosten beheer en administratie

	Werkelijk 2019	Begroot 2019	Werkelijk 2018
<i>Huisvestingskosten kantoor</i>	61.200	52.500	63.150
<i>Bijdrage Landschappen.nl</i>	27.950	33.000	31.700
Automatiseringskosten	196.150	182.000	208.550
Archief- en opslagkosten	4.950	4.000	4.700
Kantoorbenodigdheden	23.400	50.000	54.600
Porti- en telefoonkosten	85.900	64.250	83.700
Afschrijving kantoorinventaris	6.700	6.700	20.400
Overige kantoorkosten	14.550	6.100	4.000
<i>Kantoorkosten</i>	331.650	313.050	375.950
Accountants- en administratiekosten	61.800	55.200	57.550
Juridische bijstand	4.750	7.850	7.750
Contributies en abonnementen	44.950	34.650	46.050
Overige algemene kosten	20.800	5.500	24.750
<i>Algemene kosten</i>	132.300	103.200	136.100
<i>Personele kosten</i>	785.150	769.300	766.900
	1.338.250	1.271.050	1.373.800

M M A Z A R S

25 MEI 2020

Mazars N.V.
Gewaarmerkt
voor identificatiedoeleinden

In de personele kosten zitten alle medewerkers in de staf zoals Directie, Personeelszaken, Bedrijfsvoering en Financiële Zaken.

Kostenpercentage beheer en administratie

Onderstaand is de verhouding van de kosten van beheer en administratie in relatie met de bestedingen aan de doelstelling procentueel weergegeven.

	Werkelijk 2019	Begroot 2019	Werkelijk 2018
Kosten beheer en administratie	1.338.250	1.271.050	1.373.800
Besteed aan doelstellingen	18.709.900	16.232.200	16.658.000
Kostenpercentage beheer en administratie	7,2%	7,8%	8,2%

Het bestuur heeft bepaald dat maximaal 10% mag worden besteed aan de kosten van beheer en administratie van de eigen organisatie.

Saldo financiële baten en lasten

Te specificeren als volgt:

	Werkelijk 2019	Begroot 2019	Werkelijk 2018
Rentebaten	400	3.000	100
Dividend en couponrente	327.700	756.000	336.150
(On)gerealiseerde koersresultaten	2.503.650	-	-517.050
Rentelasten	-36.950	-36.200	-39.950
Kosten van beleggingen	-84.100	-94.000	-85.150
Overige	100	-	1.700
Netto beleggingsresultaat	2.710.800	628.800	-304.200

Resultaatoverzicht

De aansluiting tussen het resultaat in de staat van baten en lasten van de verslaggevende eenheid en de afzonderlijke stichtingen is als volgt:

Totaal resultaat van de verslaggevende eenheid	3.068.400
Totaal resultaat van de afzonderlijke stichtingen:	
Stichting Het Geldersch Landschap	1.478.200
Stichting Vrienden der Geldersche Kasteelen	281.000
Stichting Steunfonds Geldersch Landschap en Kasteelen	349.450
Stichting Vrienden van Kastelen	959.750
	3.068.400

M A Z A R S

25 MEI 2020

Mazars N.V.
Gewaarmerkt
voor identificatiedoeleinden

Baten en lasten bezitsbeheer (Stichting Het Geldersch Landschap)

Specificatie	Werkelijk 2019	Begroting 2019	Werkelijk 2018
Baten			
Houtopbrengsten	1.105.650	1.209.000	1.398.300
Opbrengsten eigen beheer	198.150	103.000	144.650
Contracten bezitsbeheer (oa pachten en huren)	4.450.850	4.311.000	4.380.700
Vakantiewoningen	94.150	83.000	84.050
Entreegelden en activiteiten	36.250	29.000	38.050
Totaal baten	5.885.050	5.735.000	6.045.750
Lasten			
Planmatig onderhoud terreinen (TOP)	1.500.000	1.500.000	1.500.000
Incidenteel onderhoud terreinen	-	-	84.850
Fokprogramma zeldzame huisdieren	42.150	-	60.900
Afschrijving materieel	202.200	222.550	225.600
Onderhoud onroerend goed (POG)	1.100.000	1.100.000	1.000.000
Onderhoud onroerend goed (fonds de Ehze)	13.850	-	33.650
Incidenteel onderhoud onroerend goed	45.100	20.000	57.800
Huisvesting openstellingen	25.750	35.000	27.700
Vakantiewoningen	57.550	32.000	55.450
Commerciele activiteiten	8.200	4.000	3.150
Documentatie en onderzoek	9.800	17.500	23.800
Personeelskosten	4.268.900	4.203.900	4.128.500
Vaste lasten/eigenaarslasten	470.300	478.350	456.850
Totaal lasten	7.743.800	7.613.300	7.658.250
Resultaat	-1.858.750	-1.878.300	-1.612.500

Resultaat uit bezitsbeheer(Stichting Vrienden der Geldersche Kasteelen)

Specificatie	Opengestelde kastelen	Niet opengestelde kastelen	Collectie	Werkelijk 2019	Begroting 2019	Werkelijk 2018
Baten						
Contracten bezitsbeheer (oa pachten en huren)	178.850	670.350	-	849.200	869.000	786.800
Vakantiewoningen	75.900	31.450	-	107.350	100.000	107.550
Houtopbrengsten	-	-	-	-	-	14.250
Opbrengsten terreinbeheer	-	7.100	-	7.100	6.500	4.750
Exploitatie opengestelde kastelen	1.012.100	7.000	-	1.019.100	1.101.000	1.046.900
Totaal baten	1.266.850	715.900	-	1.982.750	2.076.500	1.960.250
Lasten						
Onderhoud onroerend goed (POG)	401.900	198.100	-	600.000	600.000	600.000
Onderhoud onroerend goed incidenteel	-4.900	26.550	-	21.650	22.000	98.500
Onderhoud onroerend goed (best. fonds)	-	32.400	-	32.400	20.000	28.350
Onderhoud terreinen	58.500	50.150	-	108.650	115.500	105.850
Documentatie en onderzoek	-	-	1.250	1.250	13.000	600
Huisvesting kastelen	190.850	450	-	191.300	191.000	171.000
Beheer inboedel	-	-	51.850	51.850	61.000	54.400
Afschrijvingen	5.250	-	-	5.250	7.000	12.600
Erpachten	-	66.550	-	66.550	66.000	64.950
Vakantiewoningen	41.850	20.450	-	62.300	58.000	65.500
Personeelskosten	1.061.150	158.950	288.900	1.509.000	1.433.350	1.481.450
Kosten exploitatie opengestelde kastelen	110.950	-	-	110.950	140.000	117.850
Vaste lasten/eigenaarslasten	65.850	69.450	16.000	151.300	168.500	166.250
Totaal lasten	1.931.400	623.050	358.000	2.912.450	2.895.350	2.967.300
Resultaat	-664.550	92.850	-358.000	-929.700	-818.850	-1.007.050

M A Z A R S

25 MEI 2020

Overige toelichtingen bij de staat van baten en lasten over 2019

Personeelskosten

In de staat van baten en lasten over 2019 zijn de volgende bedragen begrepen uit hoofde van bezoldiging van het personeel:

	Werkelijk 2019	Begroot 2019	Werkelijk 2018
Lonen en salarissen	5.232.450	5.177.500	5.157.100
Sociale lasten	807.750	788.000	789.950
Pensioenlasten	775.350	740.000	725.200
Overig	759.800	598.000	688.500
	7.575.350	7.303.500	7.360.750
Af: doorberekend aan derden	-86.600	-85.000	-101.750
Af: projectkosten in doorberekening	-359.350	-257.500	-325.650
	7.129.400	6.961.000	6.933.350

In de jaarrekening zijn de personeelskosten als volgt verdeeld:

* Bezitsbeheer (waaronder ook projecten)	5.777.900
* Voorlichting en educatie	334.050
* Eigen fondsenwerving	111.400
* Overheidsbijdragen	120.900
* Beheer en administratie	785.150
	7.129.400

Gemiddeld aantal personeelsleden

Gedurende 2019 bedroeg het gemiddeld aantal personeelsleden in vaste dienst 100,6 (2018: 100,5) berekend op basis van fulltime equivalenten.

	Werkelijk 2019	Begroot 2019	Werkelijk 2018
Vaste formatie	100,6	101,8	100,5
In (seizoens)dienst bij Geldersche Kasteelen	2,0	1,2	2,2
Overige flexkrachten (BBL-ers/stagiares)	4,4	4,6	5,1
Flexibele formatie	6,4	5,8	7,3
Doorberekende projecturen	-4,9	-3,7	-4,6
Totaal Fte exclusief projectmedewerkers	102,1	103,9	103,2

Bezoldiging medewerkers

Geldersch Landschap & Kasteelen heeft haar eigen arbeidsvoorwaardenpakket voor werknemers

Bezoldiging Directeur-bestuurder

		P.A. van den Tweel
		Directeur
Aard (looptijd)	onbepaald	
uren	40	
part-time percentage	100	
periode	1/1-31/12	
Jaarinkomen	bruto loon/salaris	112.378
	vakantiegeld	8.990
	eindejrsuitkering	9.290
Totaal		130.658
SV lasten (wg deel)		13.211
Pensioenlasten (wg deel)		16.348
Eenmalige uitbetaling overschot vakantiedagen		4.953
Totaal 2019		165.170
Totaal 2018		156.605

De Raad van Toezicht heeft het bezoldigingsbeleid, de hoogte van de directiebeloning en de hoogte van andere bezoldigingscomponenten vastgesteld. Het beleid wordt periodiek geactualiseerd. Bij de bepaling van het bezoldigingsbeleid en de vaststelling van de beloning volgt Stichting Het Geldersch Landschap de Regeling beloning directeuren van goededoelenorganisaties (zie www.goededoelennederland.nl). De regeling geeft aan de hand van zwaartecriteria een maximumnorm voor het jaarinkomen. De weging van de situatie bij de heer van den Tweel vond plaats door de RvT. Dit leidde tot een zogenaamde BSD-score van 490 punten met een maximaal jaarinkomen van € 138.020. De voor de toetsing, aan de geldende maxima, relevante werkelijke jaarinkomens van de directie bedroeg € 130.658. Deze beloning bleef binnen de geldende maxima.

In 2019 vond een organisatiebrede eenmalige uitbetaling plaats van overschot aan vakantiedagen. De organisatie ging over naar een nieuw verlofregistratiesysteem waarbij onderscheid wordt gemaakt tussen (boven)wettelijke dagen en tijd voor tijd. Het jaarinkomen, de belaste vergoedingen/bijtellingsen, pensioenlasten en eenmalige uitbetaling van vakantiedagen blijven in het totaal ruimschoots binnen het in de regeling opgenomen maximum van € 194.000 per jaar.

Bezoldiging Raad van Toezicht

De leden van de Raad van Toezicht ontvangen geen bezoldiging.

Vastgesteld door de directie:

w.g.
ir. P.A. van den Tweel
Directeur-bestuurder

Arnhem, 20 mei 2020

Goedgekeurd door de Raad van Toezicht:

w.g.
mr. H.J.E. Bruins Slot
Voorzitter

w.g.
mr. E.C.J. Boerboom MBA

w.g.
M. Doornekamp

w.g.
drs. P. E. Hielkema EMLE

w.g.
ir. H.A.A.M. Webers

Arnhem, 20 mei 2020

Overige gegevens

Controleverklaring van de onafhankelijke accountant

De controleverklaring van de onafhankelijke accountant is op de volgende pagina opgenomen.

Voorstel resultaatbestemming

Het voorstel voor de resultaatbestemming is opgenomen onder de Staat van Baten en Lasten op pagina 9.

CONTROLEVERKLARING VAN DE ONAFHANKELIJKE ACCOUNTANT

Aan de directie en de raad van toezicht van de verslaggevende eenheid Stichting Het Geldersch Landschap gecombineerd

VERKLARING OVER DE IN DE JAARSTUKKEN OPGENOMEN JAARREKENING 2019

ONS OORDEEL

Wij hebben de jaarrekening 2019 van de verslaggevende eenheid Stichting Het Geldersch Landschap gecombineerd te Arnhem gecontroleerd.

Naar ons oordeel geeft de in deze jaarstukken opgenomen jaarrekening een getrouw beeld van de grootte en de samenstelling van het vermogen van de verslaggevende eenheid Stichting Het Geldersch Landschap gecombineerd per 31 december 2019 en van het resultaat over 2019 in overeenstemming met de in Nederland geldende RJ-Richtlijn 650 Fondsenwervende organisaties.

De jaarrekening bestaat uit:

1. de balans per 31 december 2019;
2. de staat van baten en lasten over 2019; en
3. de toelichting met een overzicht van de gehanteerde grondslagen voor financiële verslaggeving en andere toelichtingen.

DE BASIS VOOR ONS OORDEEL

Wij hebben onze controle uitgevoerd volgens het Nederlands recht, waaronder ook de Nederlandse controlestandaarden vallen. Onze verantwoordelijkheden op grond hiervan zijn beschreven in de sectie 'Onze verantwoordelijkheden voor de controle van de jaarrekening'.

Wij zijn onafhankelijk van de verslaggevende eenheid Stichting Het Geldersch Landschap gecombineerd zoals vereist in de Verordening inzake de onafhankelijkheid van accountants bij assurance-opdrachten (ViO) en andere voor de opdracht relevante onafhankelijkheidsregels in Nederland. Verder hebben wij voldaan aan de Verordening gedrags-en beroepsregels accountants (VGBA).

Wij vinden dat de door ons verkregen controle-informatie voldoende en geschikt is als basis voor ons oordeel.

VERKLARING OVER DE IN DE JAARSTUKKEN OPGENOMEN ANDERE INFORMATIE

Naast de jaarrekening en onze controleverklaring daarbij, omvat de jaarstukken andere informatie, die bestaat uit:

- het directieverslag;

- de overige gegevens; en
- de bijlagen specificatie van de door de Stichting beheerde terreinen, groepsstructuur verslaggevende eenheid Stichting Het Geldersch Landschap, samenstelling raad van toezicht en directie en het verslag raad van toezicht.

Op grond van onderstaande werkzaamheden zijn wij van mening dat de andere informatie met de jaarrekening verenigbaar is en geen materiële afwijkingen bevat.

Wij hebben de andere informatie gelezen en hebben op basis van onze kennis en ons begrip, verkregen vanuit de controle of anderszins, overwogen of de andere informatie materiële afwijkingen bevat.

Met onze werkzaamheden hebben wij voldaan aan de vereisten in de Nederlandse Standaard 720. Deze werkzaamheden hebben niet dezelfde diepgang als onze controlewerkzaamheden bij de jaarrekening.

De directie is verantwoordelijk voor het opstellen van de andere informatie in overeenstemming met RJ-Richtlijn 650 Fondsenwervende organisaties.

BESCHRIJVING VAN VERANTWOORDELIJKHEDEN MET BETREKKING TOT DE JAARREKENING

VERANTWOORDELIJKHEDEN VAN DE DIRECTIE EN DE RAAD VAN TOEZICHT VOOR DE JAARREKENING

De directie is verantwoordelijk voor het opmaken en getrouw weergeven van de jaarrekening in overeenstemming met de in Nederland geldende RJ-Richtlijn 650 Fondsenwervende organisaties. In dit kader is de directie verantwoordelijk voor een zodanige interne beheersing die de directie noodzakelijk acht om het opmaken van de jaarrekening mogelijk te maken zonder afwijkingen van materieel belang als gevolg van fouten of fraude.

Bij het opmaken van de jaarrekening moet de directie afwegen of de organisatie in staat is om haar werkzaamheden in continuïteit voort te zetten. Op grond van genoemd verslaggevingsstelsel moet de directie de jaarrekening opmaken op basis van de continuïteitsveronderstelling, tenzij de directie het voornemen heeft om de stichting te liquideren of de bedrijfsactiviteiten te beëindigen of als beëindiging het enige realistische alternatief is.

De directie moet gebeurtenissen en omstandigheden waardoor gerede twijfel zou kunnen bestaan of de organisatie haar bedrijfsactiviteiten in continuïteit kan voortzetten, toelichten in de jaarrekening.

De raad van toezicht is verantwoordelijk voor het uitoefenen van toezicht op het proces van financiële verslaggeving van de stichting.

ONZE VERANTWOORDELIJKHEDEN VOOR DE CONTROLE VAN DE JAARREKENING

Onze verantwoordelijkheid is het zodanig plannen en uitvoeren van een controleopdracht dat wij daarmee voldoende en geschikte controle-informatie verkrijgen voor het door ons af te geven oordeel.

Onze controle is uitgevoerd met een hoge mate maar geen absolute mate van zekerheid waardoor het mogelijk is dat wij tijdens onze controle niet alle materiële fouten en fraude ontdekken.

Afwijkingen kunnen ontstaan als gevolg van fraude of fouten en zijn materieel indien redelijkerwijs kan worden verwacht dat deze, afzonderlijk of gezamenlijk, van invloed kunnen zijn op de economische beslissingen die gebruikers op basis van deze jaarrekening nemen. De materialiteit beïnvloedt de aard, timing en omvang van onze controlewerkzaamheden en de evaluatie van het effect van onderkende afwijkingen op ons oordeel.

Wij hebben deze accountantscontrole professioneel kritisch uitgevoerd en hebben waar relevant professionele oordeelsvorming toegepast in overeenstemming met de Nederlandse controlestandaarden, ethische voorschriften en de onafhankelijkheidseisen. Onze controle bestond onder andere uit:

- het identificeren en inschatten van de risico's dat de jaarrekening afwijkingen van materieel belang bevat als gevolg van fouten of fraude, het in reactie op deze risico's bepalen en uitvoeren van controlewerkzaamheden en het verkrijgen van controle-informatie die voldoende en geschikt is als basis voor ons oordeel. Bij fraude is het risico dat een afwijking van materieel belang niet ontdekt wordt groter dan bij fouten. Bij fraude kan sprake zijn van samenspanning, valsheid in geschrifte, het opzettelijk nalaten transacties vast te leggen, het opzettelijk verkeerd voorstellen van zaken of het doorbreken van de interne beheersing;
- het verkrijgen van inzicht in de interne beheersing die relevant is voor de controle met als doel controlewerkzaamheden te selecteren die passend zijn in de omstandigheden. Deze werkzaamheden hebben niet als doel om een oordeel uit te spreken over de effectiviteit van de interne beheersing van de stichting;
- het evalueren van de geschiktheid van de gebruikte grondslagen voor financiële verslaggeving en het evalueren van de redelijkheid van schattingen door de directie en de toelichtingen die daarover in de jaarrekening staan;
- het vaststellen dat de door de directie gehanteerde continuïteitsveronderstelling aanvaardbaar is. Tevens het op basis van de verkregen controle-informatie vaststellen of er gebeurtenissen en omstandigheden zijn waardoor gerede twijfel zou kunnen bestaan of de organisatie haar bedrijfsactiviteiten in continuïteit kan voortzetten. Als wij concluderen dat er een onzekerheid van materieel belang bestaat, zijn wij verplicht om aandacht in onze controleverklaring te vestigen op de relevante gerelateerde toelichtingen in de jaarrekening. Als de toelichtingen inadequaat zijn, moeten wij onze verklaring aanpassen. Onze conclusies zijn gebaseerd op de controle-informatie die verkregen is tot de datum van onze controleverklaring. Toekomstige gebeurtenissen of omstandigheden kunnen er echter toe leiden dat een organisatie haar continuïteit niet langer kan handhaven;
- het evalueren van de presentatie, structuur en inhoud van de jaarrekening en de daarin opgenomen toelichtingen; en

- het evalueren of de jaarrekening een getrouw beeld geeft van de onderliggende transacties en gebeurtenissen.

Wij communiceren met de raad van toezicht onder andere over de geplande reikwijdte en timing van de controle en over de significante bevindingen die uit onze controle naar voren zijn gekomen, waaronder eventuele significante tekortkomingen in de interne beheersing.

Wij bevestigen aan de raad van toezicht dat wij de relevante ethische voorschriften over onafhankelijkheid hebben nageleefd. Wij communiceren ook met de raad over alle relaties en andere zaken die redelijkerwijs onze onafhankelijkheid kunnen beïnvloeden en over de daarmee verband houdende maatregelen om onze onafhankelijkheid te waarborgen.

Apeldoorn, 25 mei 2020

MAZARS N.V.

w.g.

drs. J. van der Lelie RA

Specificatie van de door de Stichting beheerde terreinen

De bij de Stichting in beheer zijnde terreinen per 31 december 2019 kunnen als volgt worden gespecificeerd (in hectares):

	31 december 2019	31 december 2018
Beheereenheid West Veluwe en Vallei	2.854,2478	2.848,7439
Beheereenheid Rivierengebied en Zuid Veluwe	2.446,9765	2.447,1161
Beheereenheid Oost Veluwe	4.301,0629	4.298,5497
Beheereenheid Achterhoek	2.066,3616	2.062,9556
Totaal bezit	11.668,6488	11.657,3653
In beheer voor:		
Stichting Vrienden der Geldersche Kasteelen	31,7573	31,7573
Stichting Vrienden van Kastelen (schatting)	38,2465	38,2465
Overig	89,2920	89,2920
	159,2958	159,2958
Totaal	11.827,9446	11.816,6611

Het verloop van het eigen terreinbezit was als volgt:
(in hectares)

Stand per 1 januari	11657,3653	11613,1116
Mutaties	11,2835	44,2537
Stand per 31 december	11668,6488	11657,3653

Specificatie mutatie bezit in 2019

Aankoopaktes	8,0174	48,2553
Erfpachtaktes	0,0132	-0,6590
Ruilingsaktes	3,4120	-3,7936
Hernummeringen/correcties	-0,1591	-0,0185
Nalatenschapsaktes/schenkingsaktes	0,0000	0,4695
Mutatie eigen bezit bezit 2019	11,2835	44,2537
Mutatie terreinen in beheer	0,0000	-4,6530
Totale mutatie	11,2835	39,6007

Groepsstructuur verslaggevende eenheid Stichting Het Geldersch landschap

De verslaggevende eenheid Stichting Het Geldersch Landschap gecombineerd bestaat uit de volgende stichtingen:

Stichting Het Geldersch Landschap

Stichting Vrienden der Geldersche Kasteelen

Stichting Steunfonds Geldersch Landschap en Kasteelen

Stichting Vrienden van Kastelen

Stichting Het Geldersch Landschap

Statutaire naam : Stichting Het Geldersch Landschap
 Vestigingsplaats : Arnhem
 Rechtsvorm : stichting
 Doelstelling : De Stichting heeft ten doel onder meer het behoud van en de zorg voor alsmede voorlichting en educatie omtrent landschappelijk, natuurwetenschappelijk en/of cultuurhistorisch opzicht belangrijke terreinen in de provincie Gelderland met de zich daarop bevindende monumenten van geschiedenis en kunst, in het bijzonder die, bedoeld in de Monumentenwet.

Stichting Vrienden der Geldersche Kasteelen

Statutaire naam : Stichting Vrienden der Geldersche Kasteelen
 Vestigingsplaats : Arnhem
 Rechtsvorm : stichting
 Doelstelling : De Stichting heeft ten doel de in de provincie Gelderland aanwezige kastelen, kasteelruïnes en historische landhuizen met de daarbij behorende inventarissen, tuinen, opstallen en erven te behoeden voor verval en ondergang en bij te dragen aan het behoud van de hierin besloten kunsthistorische, cultuurhistorische en landschappelijke waarden alsmede voorlichting en educatie omtrent bovenstaande.

Stichting Steunfonds Geldersch Landschap en Kasteelen

Statutaire naam : Stichting Steunfonds Geldersch Landschap en Kasteelen
 Vestigingsplaats : Arnhem
 Rechtsvorm : stichting
 Doelstelling : De Stichting heeft ten doel in bijzondere gevallen materiële steun te verlenen aan de Stichting Het Geldersch Landschap en Stichting Vrienden der Geldersche Kasteelen. Daartoe tracht de Stichting fondsen te werven en voert zij het beheer over het aan haar toevertrouwde vermogen.

Stichting Vrienden van Kastelen

Statutaire naam : Stichting Vrienden van kastelen
 Vestigingsplaats : Arnhem
 Rechtsvorm : stichting
 Doelstelling : De Stichting heeft ten doel buiten de provincie Gelderland aanwezige kastelen, ruïnes en historische landhuizen met de daarbij behorende inventarissen, tuinen en opstallen en erven te behoeden voor verval

M A Z A R S

25 MEI 2020

Samenstelling Raad van Toezicht en Directie

Raad van Toezicht

mr. H.J.E. Bruins Slot
Mr E.C.J. Boerboom MBA
M. Doornekamp
drs. P. E. Hielkema EMLE
ir. H.A.A.M. Webers

voorzitter

Directeur-bestuurder

ir. P.A. van den Tweel

Financiële Audit Commissie

M. Doornekamp
drs. P. E. Hielkema EMLE

Verslag Raad van Toezicht

Stichting Het Geldersch Landschap, Stichting Vrienden der Geldersche Kasteelen, Stichting Vrienden van Kastelen en Stichting Steunfonds Geldersch Landschap en Kasteelen

Op 21 juni 2019 op een mooie zomeravond luistert het Gelders Orkest samen met zangeres Lavalu in de openlucht voor kasteel Biljoen het 90-jarig bestaan van het Geldersch Landschap op. De avond bereikt voor een ieder haar hoogtepunt als de burgemeester van Arnhem het woord neemt en een totaal overdonderde Peter van den Tweel meedeelt dat de Koning hem vanwege zijn grote verdiensten voor Geldersch Landschap & Kasteelen heeft benoemd tot Ridder in de Orde van Oranje Nassau. De Raad van Toezicht vindt deze onderscheiding meer dan verdiend. Het jaar 2019 was een goed jaar maar had vanwege deze gebeurtenis bovendien een Koninklijke rand.

Wij als Raad van Toezicht houden toezicht op het bestuur van de directeur-bestuurder en de algemene gang van zaken binnen GLK en staan hem met raad en advies terzijde. Daarnaast fungeert de Raad van Toezicht als zijn werkgever en zorgt ervoor -onder meer door evaluatie van het functioneren van de bestuurder- dat de organisatie voorzien is van capabel bestuur. De Raad van Toezicht bestaat uit zes personen en is zodanig samengesteld, dat verschillende deskundigheids- en aandachtsgebieden zijn vertegenwoordigd om op alle relevante aspecten van de organisatie toezicht te kunnen houden.

In het verslagjaar is in de vergadering van december vanwege het bereiken van de maximale zittingstermijn afscheid genomen van de mevrouw Cathrijn Haubrich-Gooskens en mevrouw Gonnie van Dijken. De Raad van Toezicht dankt hen zeer voor hun tomeloze, belangeloze en enthousiaste inzet gedurende een reeks van jaren. In verband met hun vertrek is in het voorjaar een procedure voor de vervulling van deze vacatures in gang gezet. Daarbij was uitgangspunt bij beide profielen dat voorzien zou moeten worden in met name enerzijds financieel economische en anderzijds politiek bestuurlijke kennis en ervaring. Tevens is besloten de vacature van voorzitter open te stellen. Dit met het oog op het vertrek van de voorzitter in de loop van 2020. Het bureau Beljon Westerpolder is gevraagd dit proces te begeleiden. Als uitkomst hiervan konden in de vergadering van de raad van december mevrouw Marja van der Tas per 1 juni 2020 tot voorzitter en mevrouw Petra Hielkema per 1 januari 2020 tot lid met de financieel economische portefeuille worden benoemd. De derde vacature wordt in 2020 vervuld.

Hieronder volgt alfabetisch de samenstelling van de Raad van Toezicht per 31 december 2019. Daarbij wordt de eventuele deelname aan één van de commissies van de Raad aangegeven alsmede het moment van al of niet herbenoembaarheid.

Mr. E.C.J. Boerboom lid. 03-10-2022 (herbenoembaar).

Mr. H.J.E. Bruins Slot, voorzitter, remuneratiecommissie, 01-12-2020 (niet herbenoembaar).

H.E. van Dijken BCom, lid, Financiële Audit Commissie, 01-01-2020 (niet herbenoembaar).

M. Doornekamp, lid, Financiële Audit Commissie, 12-12-2022 (herbenoembaar).

Mr. C.Th.E.M. Haubrich-Gooskens, lid, 01-01-2020 (niet herbenoembaar).

Ir. H.A.A.M. Webers, vice-voorzitter, remuneratiecommissie, 01-06-2021 (niet herbenoembaar)

De Raad van Toezicht heeft, zoals uit het voorgaande blijkt, twee commissies. Deze commissies ondersteunen en adviseren de Raad van Toezicht bij het uitvoeren van zijn verantwoordelijkheid op het terrein van de financiën alsmede ten aanzien van het werkgeverschap voor de directeur-bestuurder, inclusief zijn functioneren en zijn bezoldiging. De voorzitter van de Raad van Toezicht woont tenminste eenmaal per jaar een vergadering van de Ondernemingsraad bij. Dit vond plaats op 24 september. Tevens woont hij de vergaderingen van de Raad van Advies als toehoorder bij.

De Raad van Toezicht heeft in dit verslagjaar het eigen functioneren geëvalueerd. Het oordeel was overwegend positief. De eerder gemaakte afspraken zijn goed uitgevoerd. Wel meende de raad dat de toezicht rol, ofschoon adequaat, nog wel wat sterker ingekleurd kon worden. Afsproken werd om de volgende zelfevaluatie onder begeleiding van een externe in dat teken te plaatsen.

De toezichtstaken van de Raad betreffen de volgende onderwerpen en activiteiten.

- De realisatie van de statutaire doelstellingen van GLK.
- De Meerjarenvisie en overige beleidskaders en de risico's verbonden aan de activiteiten van GLK.
- De opzet, werking en kwaliteitsborging van interne beheersings- en controlesystemen.
- De financiële verslaglegging.
- De naleving van wet- en regelgeving.
- De verhouding met de overheden, in het bijzonder met de provincie Gelderland.
- De verhouding met andere belanghebbenden binnen en buiten GLK, in het bijzonder ook de vrijwilligers en de donateurs.
- Het op passende wijze uitvoering geven aan de maatschappelijke doelstelling en verantwoordelijkheid van GLK.

De Raad van Toezicht vergadert in aanwezigheid van de directeur-bestuurder, alsmede twee MT-leden, onder wie de wnd. directeur. In voorkomende gevallen verzorgen andere medewerkers of externe adviseurs presentaties in de vergadering. In 2019 is de Raad vijfmaal bijeen geweest. Dit betrof drie reguliere vergaderingen op 6 februari, 28 mei en 18 december alsmede twee themabijeenkomsten op 27 maart en 13 november. In de eerste themabijeenkomst is gediscussieerd naar aanleiding van een belangwekkende presentatie van wnd. directeur Theo Meeuwissen inzake de verduurzaming van de landbouw, waarna een excursie naar Hoeve Nijenhuis op landgoed De Kieftkamp volgde. In de tweede themabijeenkomst is gesproken over de energietransitie van GLK aan de hand van een interessante inleiding van MT-lid Ine van Oort. Aansluitend verzorgde Jeanine Perryck een rondleiding in Kasteel Doorwerth om de klimaatstrategie daar nader toe te lichten. Eén lid van de Raad van Toezicht was een keer verhinderd om de vergadering van de raad bij te wonen. Ook in 2019 waren er leden van de Raad van Toezicht aanwezig bij de vrijwilligerscontactdag, de donateursexcursie en de begunstigersvergadering.

Onderstaand wordt een overzicht gegeven van de onderwerpen die soms meerdere malen door de Raad van Toezicht zijn behandeld.

Ter informatie / bespreking

- Elke vergadering een directierapportage van de directeur-bestuurder inzake de stand van zaken met betrekking tot de voornemens uit het jaarplan.
- Tevens elke vergadering een overzicht van de stand van zaken van de lopende projecten.
- Periodiek de ontwikkeling financieel resultaat d.m.v. kwartaalrapportages en jaarprognose.
- De Managementletter 2018.
- Overzicht balanswaardering onroerend goed.
- Bedrijfsbeleid informatiebeveiliging o.m. ook ICT verstoring.
- Risico en fraude inventarisatie.
- Onderzoek belastingdienst naar toepassing omzetbelasting.
- Beleidstandpunten van GLK op website.
- Klachten en opmerkingen overzicht.
- Uitvoering kwaliteitsimpuls en financiering daarvan in 2020.
- Stand van zaken stikstof problematiek.
- Voortgang verwijdering open asbest.
- Stand van zaken van het poortenconcept.

- Digitalisering kerncollectie, stand van zaken.
- Voortgang ICT beheervisie.
- OR advisering generatiepact.
- Dossier staatssteun en gelijkberechtiging.
- Ontwikkeling landbouw i.h.b. de pilot Staverden.
- Voortgang energietransitie.
- Stand van zaken waterschapslasten.
- Evaluatie vakantiewoningen.
- Totstandkoming erfpachtovereenkomst Loenermark.
- Erfpacht kwestie Biljoen.
- Grondruilingen.
- Pilot betaald parkeren op Doorwerth.
- Vervulling vacatures Raad van Advies.
- Informatie uit de Raad van Advies, de Beheer Advies Commissie en de Vermogens Beheer Commissie.

Ter goedkeuring en instemming.

- Jaarrekeningen 2018 van de onderscheidene GLK-stichtingen met goedkeurende accountantsverklaring.
- Publieksjaarverslag 2018.
- Begrotingen 2020 van de onderscheidene GLK-stichtingen.
- Jaarplan 2020 "Erfgoed tastbaar en toegankelijk".
- Presentatie slogan "voor altijd bijzonder".
- Benoeming Mazars als nieuwe accountant.
- Goedkeuring geactualiseerd beleggingsstatuut.
- Verkoop (voormalige) werkschuur Buurmalsen.
- Mogelijke aankoop Molenhuis Waardenburg.
- Mogelijke aankoop Torckschool Rozendaal
- Aankoop landbouwgronden nabij Staverden.
- Vervulling vacatures Raad van Toezicht.

De remuneratiecommissie heeft het functioneren van de directeur-bestuurder samen met hem geëvalueerd. Daarbij heeft de commissie opnieuw haar grote waardering geuit voor de wijze waarop hij zich onverminderd inzet als directeur-bestuurder. Op dit moment staat er een sterke organisatie, zo werd vastgesteld. De voorzitter benadrukte daarbij dat de Koninklijke onderscheiding die de directeur is verleend niet alleen te danken is aan de belangrijke prestaties van GLK in de afgelopen jaren, maar beslist ook en vooral aan zijn persoonlijke verdiensten. In het gesprek is tevens geconcludeerd dat de bezoldiging van de directeur-bestuurder de loonontwikkeling in de sector volgt. De 4-jaarlijkse loonafspraken met de OR beweegt zich binnen de regeling voor beloning van directeuren van goede doelen organisaties. Over de uitkomst van dit remuneratie overleg is de Raad van Toezicht naderhand mondeling geïnformeerd.

Nevenfuncties directeur-bestuurder: bestuurder Vereniging Nationale Monumentenorganisatie, bestuurder Stichting Faunabeheereenheid Kroondomein Het Loo en bestuurder Stichting G.Ribbius Peletier jr. tot Behoud van het Landgoed Linschoten.

De leden van de Raad van Toezicht, als ook de andere raden, ontvangen geen beloning. Wel worden eventuele onkosten vergoed.

De Raad van Toezicht heeft in het verslagjaar ook beoordeeld of er sprake is van (de schijn van) belangenverstrengeling, gelet op de hoofd- en nevenfuncties die de leden vervullen. Daar is naar het oordeel van de Raad geen sprake van. De hoofd- en nevenfuncties per 31 december 2019 staan hieronder aangegeven.

mr. E.C.J. (Elsbeth) Boerboom MBA, wonende te Gorssel, voormalig advocaat, bestuurder beleggingsportefeuille in onroerend goed, partner FutureFlow organisatieadvies en coaching, bestuurslid Stichting Deventer Binnenstadsmanagement.

mr. H.J.E. Bruins Slot, wonende te Apeldoorn, voorzitter Raad van Toezicht stichting Wilde Ganzen, lid Raad van Advies Nationaal Park De Hoge Veluwe, voorzitter Raad van Toezicht Omroep Gelderland.

H.E. (Gonnie) van Dijken BCom, wonende te Wekerom, directeur bij Rabobank Leeuwarden-Noordwest Friesland, lid bestuur AWN afdeling Zuid-Veluwe en Oost-Gelderland.

M. (Mariëtte) Doornekamp, wonende te Buren, Gelderland, bestuurder pensioenfonds ABP, Voorzitter Raad van Commissarissen GGN Holding, Bestuurder Stichting DHV Haskoning, Bestuurder Stichting Aandelen Remeha (SAR), bestuurder Amsterdam Sinfonietta, voorzitter Raad van Toezicht Care Nederland, voorzitter Bestuur Eumedion.

mr. C.T.E.M. (Cathrijn) Haubrich Gooskens, wonende te Deil, bestuur Gelderse Natuur- en Milieufederatie, bestuur Vereniging tot Behoud van het Lingelandschap, bestuur Welzijn West Betuwe.

ir. H.A.A.M. (Harry) Webers, wonende te Deventer, oud algemeen directeur van advies- en ingenieursbureau Witteveen+Bos, voorzitter VVV Deventer, voorzitter SER Overijssel, lid Raad van Advies Donkergroen, plaatsvervangend voorzitter en bestuurslid van de Commissie voor de milieueffectrapportage, voorzitter Deventer Oranje Vereniging en diverse nevenfuncties op het gebied van kunst en cultuur.

Harm Bruins Slot,
voorzitter Raad van Toezicht